

เครือข่ายหน่วยสร้างระดับประโยค

พิรุฬห์ ปิยมพงศ์

คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

Email: ppiroon9@tu.ac.th

รับบทความ 29 ธันวาคม 2565 แก้ไขบทความ 17 กุมภาพันธ์ 2566 ตอบรับ 27 มีนาคม 2566

ออนไลน์ 25 เมษายน 2566

บทคัดย่อ

ปรากฏการณ์พหุนัยซึ่งเป็นปรากฏการณ์ที่รูปภาษารูปหนึ่งแสดงนัยทางความหมายที่หลากหลายแต่สัมพันธ์กันในหลายภาษารวมถึงภาษาไทย อย่างไรก็ตาม การอธิบายกรณีนี้ที่คำหลายความหมายคำหนึ่งปรากฏในบริบททางวากยสัมพันธ์ที่ต่างกันด้วยแนวทางเน้นศัพท์เป็นเรื่องที่ทำได้ไม่มากนัก เนื่องจากคุณสมบัติทางไวยากรณ์และความหมายของคำที่พิจารณาอาจมีได้ไม่จำกัด การศึกษาครั้งนี้จึงมีวัตถุประสงค์เพื่ออธิบายกรณีข้างต้นด้วยการระบุความสัมพันธ์ของหน่วยสร้างระดับประโยคในรูปแบบเครือข่ายตามมุมมองไวยากรณ์หน่วยสร้าง ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้ศึกษาเลือกพิจารณาหน่วยสร้างระดับประโยคที่กริยา ตก ปรากฏโดยเก็บข้อมูลจากคลังข้อมูลภาษาไทยแห่งชาติ ผลการศึกษาพบว่า กริยา ตก ปรากฏใน 5 หน่วยสร้าง ได้แก่ หน่วยสร้างอกรรมที่แสดงการเคลื่อนที่ หน่วยสร้างผู้กระทำก่อการเคลื่อนที่ หน่วยสร้างกริยาเรียง หน่วยสร้างก่อผล และหน่วยสร้างการิตแบบวิเคราะหฺ หน่วยสร้างเหล่านี้ไม่ได้เป็นอิสระจากกัน แต่สัมพันธ์กันในลักษณะเครือข่ายโดยที่หน่วยสร้าง 2 ประเภทแรกประกอบกันเป็นส่วนหนึ่งของเครือข่ายหน่วยสร้าง ส่วนหน่วยสร้างกริยาเรียง หน่วยสร้างก่อผล และหน่วยสร้างการิตแบบวิเคราะหฺ ประกอบกันเป็นอีกส่วนหนึ่งของเครือข่ายหน่วยสร้าง หน่วยสร้างอกรรมที่แสดงการเคลื่อนที่ทำหน้าที่เชื่อมระหว่างส่วนประกอบทั้ง 2 เพื่อสร้างเครือข่ายหน่วยสร้างระดับประโยคที่กริยา ตก ปรากฏ นอกจากนี้ความสัมพันธ์ระหว่างหน่วยสร้างในลักษณะเครือข่ายแล้ว ผลการศึกษาครั้งนี้ชี้ให้เห็นว่า ความสัมพันธ์ระหว่างหน่วยสร้างในแนวนอนสะท้อนให้เห็นถึงความสอดคล้องระหว่างเหตุการณ์การเคลื่อนที่ในแนวดิ่งของสรรพสิ่งซึ่งแสดงผ่านกริยา ตก กับเหตุการณ์ประเภทอื่น ๆ ซึ่งเป็นความหมายที่แต่ละหน่วยสร้างแสดง

คำสำคัญ เครือข่ายหน่วยสร้าง กริยาแสดงการเคลื่อนที่ หน่วยสร้างระดับประโยค

ความสัมพันธ์แนวนอนระหว่างหน่วยสร้าง

Network of Sentence-Level Constructions

Piroon Piyamahapong

Faculty of Liberal Arts, Thammasat University

Email: ppiroon9@tu.ac.th

Received 29 December 2022; revised 17 February 2023; accepted 27 March 2023;

Online 25 April 2023

Abstract

Polysemy, a linguistic phenomenon whereby a single form conveys multiple but related senses, is pervasive in various languages, including Thai. However, explaining cases in which polysemous lexemes occur in different syntactic contexts by adopting a lexicalist approach is not straightforward due to the indefinite proliferation of grammatical and semantic properties of the lexeme under investigation. This study thus aims to provide a unified account for earlier cases from a constructionist perspective by establishing a network of sentence-level constructions. Constructions with the verb *tók* ('to fall') were selected to determine whether grammatical constructions within a constructicon are interconnected. Contexts with *tók* were collected from Thai National Corpus under the Patronage of Her Royal Highness Princess Mahachakri Sirindhorn (TNC). Analyses reveal that the verb *tók* appears in five constructions: intransitive motion constructions, caused-motion constructions, serial verb constructions, resultative constructions, and periphrastic causative constructions. These constructions are not independent but are interconnected in a network labeled as a constructional network. Based on similarities of structural patterns and schematic constructional meanings, the first two constructions are closely related and form one part of the network. Another part is made up of the other three constructions. The intransitive motion construction connects these two constitutive parts to create the entire network of sentence-level constructions with the verb *tók*. In addition to illustrating the constructional network of sentence-level constructions, this study demonstrates that the horizontal relations between constructions reflect the correspondence between falling event as expressed by the verb *tók*, and other events, which are the constructional meaning of each construction.

Keywords: constructional network, motion verb, sentence-level construction, horizontal relation between constructions

1. ที่มาและความสำคัญของปัญหา

ปรากฏการณ์พหุนัย (polysemy) เป็นปรากฏการณ์ที่รูปภาษารูปใดรูปหนึ่งแสดงนัยทางความหมาย (sense) ที่หลากหลายแต่สัมพันธ์กันเมื่อรูปดังกล่าวปรากฏในบริบททางวากยสัมพันธ์ (syntactic context) ที่แตกต่างกัน ความเชื่อมโยงทางมนทัศน์ในที่นี้พิจารณาจากนัยทางความหมายที่ระบุได้อาจอยู่ในแวดวงทางความหมายเดียวกันหรือต่างแวดวงทางความหมายกัน (Cruse, 2006, p. 133; Diessel, 2019; Gries, 2015; Löbner, 2013, p. 45; Murphy, 2010; Taylor, 2017) ภาษาไทยเป็นตัวอย่างภาษาที่พบปรากฏการณ์พหุนัยอย่างแพร่หลาย อาทิ กริยา *ตก* ใน *ฝนตก พระอาทิตย์ตก และ คำสั่งตกแล้ว* หมายถึง ไหลลง ลดลง และออก ตามลำดับ (ราชบัณฑิตยสภา, 2554)

นอกจากจะปรากฏหลังนามวลีที่มีบทบาทเป็นประธานของประโยคดังตัวอย่างข้างต้นแล้ว คำว่า *ตก* ปรากฏในโครงสร้างทางวากยสัมพันธ์แบบอื่นได้เช่นกัน อาทิ หน้าบุพบทวลีที่แสดงตำแหน่งเป้าหมายของเหตุการณ์การเคลื่อนที่ (*ข้าวปลาไม่เคยตกลงถึงท้อง*) ระหว่างนามวลี 2 หน่วยในอนุพากย์อิสระ (*พระอาทิตย์ตกน้ำอย่างรวดเร็ว*) ระหว่างนามวลี 2 หน่วยในอนุพากย์เติมเต็ม (complement clause) (*เขาทำงานตกพื้น*) หน้าหรือหลังกริยาคำอื่นในชุดกริยาเรียง (verbal series) ที่แสดงการเคลื่อนที่เชิงกายภาพ (*รีโมตทีวีตกแตกสองอัน*) และหน้าหรือหลังกริยาคำอื่นในชุดกริยาเรียงที่ไม่ได้แสดงการเคลื่อนที่ทางกายภาพ (*อารมณ์เครียดทำให้กินไม่ได้ นอนไม่หลับ คิดไม่ตก*)

หากพิจารณาโครงสร้างของบริบทตัวอย่างข้างต้น การอธิบายความแตกต่างทางโครงสร้างที่กริยา *ตก* ปรากฏด้วยแนวทางเน้นศัพท์ (lexicalist approach) อาจมีข้อจำกัดบางประการ เช่น การระบุกฎทางโครงสร้างที่มีลักษณะคลุมทั่ว (generalization) เป็นเรื่องที่ทำได้ไม่ถนัดนัก เนื่องจากคำดังกล่าวอาจแสดงคุณสมบัติทางไวยากรณ์มากกว่า 1 ประการ ดังจะเห็นได้จากคำว่า *ตก* ใน *คิดไม่ตก* อาจไม่ได้กำหนดจำนวนและบทบาททางไวยากรณ์ของอาร์กิวเมนต์ (argument)

นอกจากนี้ ผู้ศึกษาสังเกตว่า ถึงแม้คำว่า *ตก* จะปรากฏในโครงสร้างทางวากยสัมพันธ์ที่หลากหลาย แต่คำดังกล่าวแสดงความหมายเดียวซึ่งก็คือการเคลื่อนที่ในแนวดิ่งของสรรพสิ่งใด ๆ เพียงแต่การเคลื่อนที่ดังกล่าวอาจเป็นการเคลื่อนที่เชิงกายภาพหรือการเคลื่อนที่เชิงเปรียบเทียบ การอธิบายตัวอย่างข้างต้นด้วยปรากฏการณ์พหุนัยตามแนวทางเน้นศัพท์อาจนำไปสู่การระบุนัยทางความหมายที่ไม่สิ้นสุด (indefinite proliferation) เนื่องจากคำดังกล่าวอาจแสดงนัยทางความหมายที่ไม่เหมือนกันทั้งหมดเมื่อปรากฏในโครงสร้างที่แตกต่างกันพร้อมทั้งความแตกต่างระหว่างความหมายประจำรูป

กับความหมายจากบริบท (contextual meaning) อาจจะไม่ได้ชัดเจน Dominiek (1998) เรียกข้อจำกัดดังกล่าวว่า *polysemy fallacy*

อย่างไรก็ตาม ถึงแม้กริยา ตก จะแสดงภาพเหตุการณ์เดียวกันในทุกบริบทตัวอย่างตามข้อสังเกตของผู้ศึกษา แต่รายละเอียดของเหตุการณ์อาจแตกต่างกันตามบริบทที่กริยาดังกล่าวปรากฏ คำว่า “บริบท” ในที่นี้ไม่ได้จำกัดเฉพาะโครงสร้างทางวากยสัมพันธ์เท่านั้น แต่หมายถึง “หน่วยสร้างระดับประโยค” (sentence-level construction) ซึ่งประกอบด้วยโครงสร้างทางวากยสัมพันธ์และความหมายประจำหน่วยสร้าง (constructional meaning) เช่น หน่วยสร้างกรรมที่แสดงการเคลื่อนที่ (intransitive motion construction) ในภาษาไทยมีโครงสร้าง คือ นามวลี₁ + กริยา (+ บุพบทวลี/นามวลี₂) และความหมายประจำหน่วยสร้างที่ว่า หน่วยร่วมเหตุการณ์หน่วยหนึ่งเคลื่อนที่ อาทิ ปากกาทก ~ ปากกาทก (จาก) โต๊ะ ~ ปากกาทกพื้น

จากการสำรวจบริบทที่มีคำว่า ตก จากคลังข้อมูลภาษาไทยแห่งชาติในพระราชูปถัมภ์ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ผู้ศึกษาพบว่า กริยาดังกล่าวปรากฏในหน่วยสร้างมากกว่า 1 หน่วยสร้าง หน่วยสร้างเหล่านี้สัมพันธ์กันตามที่นักไวยากรณ์หน่วยสร้างได้นำเสนอหลักการพื้นฐานที่ว่า หน่วยสร้างที่บรรจุภายในคลังหน่วยสร้าง (constructicon) เชื่อมโยงกันในลักษณะเครือข่ายหรือไม่ หากเป็นเช่นนั้น ความสัมพันธ์ระหว่างหน่วยสร้างในลักษณะเครือข่ายนำมาใช้อธิบายการที่กริยา ตก ปรากฏในโครงสร้างที่หลากหลายได้อย่างไร

การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์เครือข่ายหน่วยสร้างระดับประโยคที่กริยา ตก ปรากฏ ผลการวิเคราะห์อาจเป็นประโยชน์ในทางทฤษฎีที่อธิบายปรากฏการณ์ที่หน่วยศัพท์ (lexeme) หน่วยหนึ่งปรากฏในโครงสร้างที่หลากหลายโดยที่หน่วยศัพท์ดังกล่าวแสดงความหมายประจำรูปหนึ่งเดียว พร้อมกันนี้ ผลการศึกษาอาจนำไปประยุกต์สำหรับการแปลรวมทั้งการสอนภาษาไทยให้ชาวต่างชาติ

2. กรอบแนวคิดที่เกี่ยวข้อง

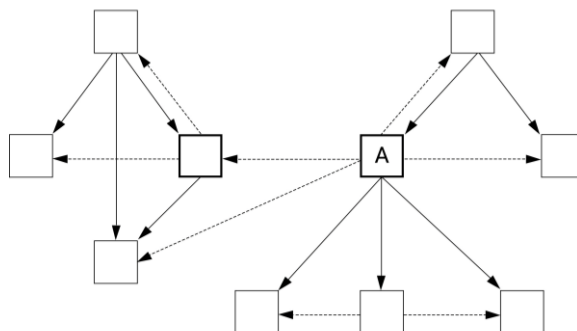
คุณสมบัติประการหนึ่งของภาษามนุษย์ คือ ภาษาเป็นระบบสัญลักษณ์ที่ประกอบด้วยรูปกับความหมาย (form-meaning pairing) นักไวยากรณ์หน่วยสร้าง (constructionist) ผู้ซึ่งศึกษาและวิเคราะห์ระบบภาษาด้วยแนวทางไวยากรณ์หน่วยสร้าง (Construction Grammar; constructionist approach) เรียกความรู้ทางภาษาหรือความรู้ทางไวยากรณ์

ดังกล่าวว่า “หน่วยสร้าง” (Goldberg, 2006, p. 5; Hilpert, 2021, pp. 5-6; Hoffmann, 2022, p. 10)

หน่วยสร้างซึ่งเป็นหน่วยนามธรรม (abstract unit) และบรรจุภายในคลังหน่วยสร้างไม่ได้เป็นหน่วยอิสระหรือหน่วยที่เป็นเอกเทศ แต่สัมพันธ์หรือเกี่ยวข้องกับหน่วยสร้างประเภทอื่น ๆ ในลักษณะเครือข่ายซึ่งเรียกว่า เครือข่ายหน่วยสร้าง ดังแสดงในภาพที่ 1 ความสัมพันธ์ระหว่างหน่วยสร้างในที่นี่พัฒนามาจากสมมติฐานเบื้องต้นที่ว่าความรู้หรือมโนทัศน์ประเภทหนึ่งเชื่อมโยงกับความรู้หรือมโนทัศน์อื่น ๆ ในคลังความรู้ของผู้ใช้ภาษา (Diessel, 2019, p. 11)

ภาพที่ 1

เครือข่ายหน่วยสร้าง (ปรับจาก Langacker, 2008, p. 226)

จากภาพที่ 1 เครือข่ายหน่วยสร้างประกอบด้วยองค์ประกอบ 2 ส่วน ได้แก่ จุดเชื่อมต่อ (node) และเส้นเชื่อมจุดเชื่อมต่อ (connecting line) (Buchanan, 2002) โดยที่จุดเชื่อมต่อแทนหน่วยสร้างและเส้นเชื่อมจุดเชื่อมต่อแทนความสัมพันธ์ระหว่างหน่วยสร้าง เส้นเชื่อมจุดเชื่อมต่อในภาพที่ 1 จำแนกตามความซ้อนเหลื่อมทางมโนทัศน์ (conceptual overlap) ระหว่างหน่วยสร้างเป็น 2 แบบ ได้แก่ เส้นทึบและเส้นประ หน่วยสร้างใดที่เชื่อมกันด้วยเส้นทึบแสดงว่าหน่วยสร้างเหล่านั้นสัมพันธ์กันมากกว่าหน่วยสร้างที่เชื่อมโยงกันด้วยเส้นประ

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับหน่วยสร้างระดับประโยคในภาษาไทยที่ผ่านมา (อาทิ พิรุฬห์ ปิยมพวงศ์, 2564; รัฐพล ทองแดง, 2552; วิภาส โพธิแพทย, 2543) ได้นำเสนอ

ความสัมพันธ์ทางหน่วยสร้างที่พิจารณาหน่วยสร้างประเภทเดียว ได้แก่ หน่วยสร้างผู้กระทำก่อนการเคลื่อนที่ หน่วยสร้างประธานรับการกระทำ และหน่วยสร้างการตีแบบวิเคราะห์ ตามลำดับ การศึกษาครั้งนี้นำเสนอผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ทางหน่วยสร้างอีกประการหนึ่งซึ่งก็คือ เครือข่ายหน่วยสร้าง พร้อมทั้งนำเสนอประเด็นที่ว่า การที่กริยาคำหนึ่งปรากฏในหน่วยสร้างที่หลากหลายได้นั้นอาจสะท้อนแง่มุมบางอย่างที่นอกเหนือจากความหมายหลายนัยของคำที่พิจารณา การศึกษาครั้งนี้ช่วยเติมเต็มองค์ความรู้ด้านความสัมพันธ์แนวนอน (horizontal relation) ระหว่างหน่วยสร้างโดยพิจารณาหน่วยสร้างระดับประโยคเนื่องจากการศึกษาที่ผ่านมาได้นำเสนอความสัมพันธ์รูปแบบดังกล่าวโดยพิจารณาหน่วยทางภาษาระดับเสียงและคำเป็นหลัก (Van de Velde, 2014, p. 147)

3. วิธีการดำเนินงานวิจัย

3.1 แหล่งข้อมูล

คลังข้อมูลภาษาไทยแห่งชาติในพระราชูปถัมภ์ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี (TNC: Thai National Corpus) (จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, คณะอักษรศาสตร์, ภาควิชาภาษาศาสตร์, ม.ป.ป.) ผู้ศึกษาเก็บ 1,000 ปริบทแรกจาก 5 หมวด ได้แก่ บันเทิงคดี หนังสือพิมพ์ บทความเชิงวิชาการ บทความที่ไม่ใช่เชิงวิชาการ และเบ็ดเตล็ด

3.2 เกณฑ์การคัดเลือกข้อมูล

ผู้ศึกษาพิจารณาเฉพาะปริบทที่มีกริยา *ตก* ไม่พิจารณา *ตก* ที่ผ่านการแปลงเป็นนาม (nominalization) และ *ตก* ที่เป็นส่วนหนึ่งของสำนวนหรือวลีตายตัว (fixed expression) เช่น *หนูดกถึงข้าวสาร ตกกระไดพลอยโจร ตกน้ำไม่ไหลตกไฟไม่ไหม้* *ตกเป็นเบี้ยล่าง ตกช่องปล่องขึ้น* เนื่องจากคำว่า *ตก* ในสำนวนหรือวลีเหล่านี้มีความหมายทึบ (semantically opaque)

3.3 วิธีการดำเนินงานวิจัย

3.3.1 รวบรวมปริบททางวากยสัมพันธ์ที่กริยา *ตก* ปรากฏภายหลังการคัดเลือกข้อมูลที่จะนำมาวิเคราะห์ตามเกณฑ์ในหัวข้อ 3.2

3.3.2 จำแนกให้ปริบทที่มีโครงสร้างทางวากยสัมพันธ์แบบเดียวกันอยู่ในประเภทเดียวกัน หลังจากนั้น ระบุโครงสร้างของปริบททางวากยสัมพันธ์แต่ละประเภทที่รวบรวมได้ เช่น *เขาตกต้นไม้* และ *ปากกาตกโต๊ะ* มีโครงสร้างเดียวกันซึ่งก็คือ

นามวลี₁ + ตก + นามวลี₂ ส่วน *เขตกจากต้นไม้* มีโครงสร้างที่ต่างจากโครงสร้างแบบแรก คือ นามวลี₁ + ตก + บุพบทวลี

3.3.3 ระบุภาพเหตุการณ์ของแต่ละโครงสร้างที่ระบุได้จากข้อ 3.3.2 เช่น *เขตกต้นไม้* และ *ปากกาทกโต๊ะ* แสดงการเคลื่อนที่ของสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ในบางกรณี บริบทที่พิจารณาอาจมีโครงสร้างต่างกันแต่สื่อเหตุการณ์เดียวกัน เช่น *เขตกต้นไม้* และ *เขตกจากต้นไม้* ที่แสดงภาพเหตุการณ์การเคลื่อนที่ของสรรพสิ่งเช่นเดียวกัน ผู้ศึกษา จำแนกให้บริบททั้ง 2 มีความหมายเดียวกัน

3.3.4 ระบุประเภทของหน่วยสร้างที่กริยา ตก ปรากฏจากความสอดคล้อง (correspondence) ระหว่างโครงสร้างทางวากยสัมพันธ์ (จากข้อ 3.3.2) กับความหมาย ประจำหน่วยสร้าง (จากข้อ 3.3.3) ตามคำกล่าวของ Croft and Cruse (2004, p. 263) ที่ว่า หน่วยสร้างที่มีคุณสมบัติทางโครงสร้าง (ซึ่งครอบคลุมคุณสมบัติทางหน่วยคำและ ประโยค) คุณสมบัติทางคำ และคุณสมบัติทางความหมาย (ซึ่งครอบคลุมทั้งความหมาย ประจำรูป ความหมายเชิงวัจนปฏิบัติ และความหมายระดับปริจเฉจ) แบบใดแบบหนึ่ง เป็น “จุดเชื่อมต่อ” จุดหนึ่งในเครือข่ายหน่วยสร้าง

3.3.5 วิเคราะห์ความเชื่อมโยงระหว่างหน่วยสร้างโดยพิจารณาจากความเหมือน/ ความคล้ายคลึงทางด้านโครงสร้างและความหมายประจำหน่วยสร้าง

3.3.6 นำเสนอภาพเครือข่ายหน่วยสร้างระดับประโยคที่กริยา ตก ปรากฏจากความเชื่อมโยงระหว่างหน่วยสร้างที่ระบุได้จากข้อ 3.3.5

3.3.7 อภิปรายและสรุปผลการวิจัย

4. หน่วยสร้างที่กริยา ตก ปรากฏ

กริยา ตก ปรากฏใน 5 หน่วยสร้างดังแสดงโดยสรุปในตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 1

หน่วยสร้างที่กริยา ตก ปรากฏ

ประเภทหน่วยสร้าง	องค์ประกอบของหน่วยสร้าง		ตัวอย่างจากคลังข้อมูล ภาษาไทยแห่งชาติ
	โครงสร้างทางวากยสัมพันธ์	ความหมายประจำหน่วยสร้าง	
หน่วยสร้างกรรมที่ แสดงการเคลื่อนที่ (intransitive motion construction)	โครงสร้างแบบที่ 1 นามวลี + ตก + บุพบทวลี	หน่วยร่วมเหตุการณ์หน่วยหนึ่ง เคลื่อนที่	เธอเคยตกจากหน้าผาสูง ข้าวปลาไม่เคยตกถึงท้อง
	โครงสร้างแบบที่ 2 นามวลี ₁ + ตก + นามวลี ₂		ใครตกคันไม้
	โครงสร้างแบบที่ 3 นามวลี + ตก		ฝนตก พระอาทิตย์ตก
หน่วยสร้างผู้กระทำ การเคลื่อนที่ (caused-motion construction)	นามวลี ₁ + ตก + นามวลี ₂	หน่วยร่วมเหตุการณ์หน่วยหนึ่ง แสดงเหตุการณ์บางอย่าง ซึ่งมีผลให้อีกหน่วยร่วมหนึ่ง เคลื่อนที่	เธอช่วยเขาตัดเอ็นหอย ตกหมึก ตกปลา ฯลฯ โดยไม่ปรีปากัน
หน่วยสร้างกริยาเรียง (serial verb construction)	นามวลี ₁ + ตก (+ นามวลี ₂) + กริยาคำอื่น (+นามวลี ₃)	เหตุการณ์หนึ่งเกิดขึ้นก่อน อีกเหตุการณ์หนึ่ง	มิตร ชัยบัญชา ตกเฮลิคอปเตอร์ตาย จากเรื่องอินทรีทอง
			รูปเคารพคล้ายแก้ว ตกกระจาย
	นามวลี ₁ + กริยาคำอื่น (+ นามวลี ₂) + ตก (+ บุพบทวลี/นามวลี ₃)		ว่าวลอยไปตกที่หลังคา บ้านพระยาเอื้อ
หน่วยสร้างก่อผล (resultative construction)	นามวลี ₁ + กริยาคำอื่น (+นามวลี ₂) + ตก	หน่วยร่วมเหตุการณ์หน่วยหนึ่ง แสดงเหตุการณ์บางอย่าง ซึ่งมีผลให้อีกหน่วยร่วมหนึ่ง เปลี่ยนแปลงสภาพหรือ เปลี่ยนแปลงตำแหน่ง	เทพฤทธิ์ยอมรับว่า เขาลึงกับคิดไม่ตกอยู่ หลายวันกว่าจะตีโจทย์เห็น ข้อนี้แตก
หน่วยสร้างการิตแบบ วิเคราะห์ (periphrastic causative construction)	นามวลี ₁ + กริยาการิต + นามวลี ₂ + ตก (+ นามวลี ₃ / บุพบทวลี)	หน่วยร่วมเหตุการณ์หน่วยหนึ่ง แสดงเหตุการณ์บางอย่าง ซึ่งมีผลให้อีกหน่วยร่วมหนึ่ง กระทำเหตุการณ์บางอย่าง	เธอทำกระเป๋าทก เทพเจ้าแห่งฟ้าทำให้ ฝนตก

5. ความสัมพันธ์ระหว่างหน่วยสร้างที่กริยา ตก ปรากฏ

5.1 ปฏิสัมพันธ์ระหว่างกริยา ตก กับหน่วยสร้างอรรถที่แสดงการเคลื่อนที่

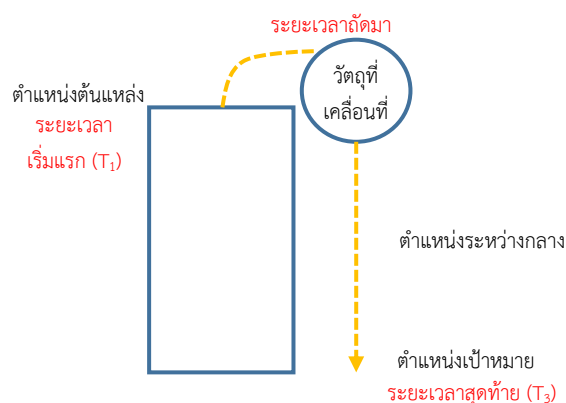
กริยา ตก แสดงเหตุการณ์การเคลื่อนที่ของวัตถุในแนวดิ่ง เหตุการณ์ดังกล่าวประกอบด้วยหน่วยรวมเหตุการณ์ 2 หน่วย ได้แก่ สรรพสิ่งที่เคลื่อนที่และจุดอ้างอิง ซึ่งอาจเป็นเป้าหมาย (goal) หรือแหล่งที่มา (source) ในช่วงเวลาแรกเริ่ม สรรพสิ่ง X อยู่ที่ตำแหน่งต้นแหล่งตามภาพที่ 2 ต่อมา (T_2) สรรพสิ่งดังกล่าวเคลื่อนที่ผ่านตำแหน่งระหว่างกลาง (intermediary point) จนกระทั่งมาถึงตำแหน่งเป้าหมายในช่วงเวลา T_3 เช่น

- (1) ปุคองจะตกน้ำ
- (2) ใครตกต้นไม้
- (3) ระเบิดเพลิงตกบนพระที่นั่งวิมานเมฆ
- (4) ดินันตกจากม้าหินในสนาม

(คลังข้อมูลภาษาไทยแห่งชาติ)

ภาพที่ 2

เหตุการณ์การเคลื่อนที่ของสรรพสิ่งในแนวดิ่ง (T แทนช่วงเวลา) (ปรับจาก Grinevald, 2011)

ผู้ใช้ภาษาอาจพรรณนาเหตุการณ์การเคลื่อนที่ในแนวดิ่งโดยอิงตำแหน่งที่ต่างกัน ตัวอย่างที่ (1) และ (3) แสดงให้เห็นว่า ผู้พรรณนามุ่งความสนใจไปที่เป้าหมาย

(goal-oriented) ส่วนตัวอย่างที่ (2) และ (4) แสดงให้เห็นว่า ผู้พรรณนามุ่งความสนใจไปที่ตำแหน่งแรกเริ่มของการเคลื่อนที่ (source-oriented) ความแตกต่างด้านจุดอ้างอิงข้างต้นสะท้อนให้เห็นถึงมุมมอง (viewpoint) ที่แตกต่างกันจากภาพเหตุการณ์เดียวกัน

Kittilä (2021) กล่าวว่า ตำแหน่งเป้าหมายและแหล่งที่มาเป็นบทบาทของหน่วยร่วมเหตุการณ์ที่ขึ้นอยู่กับสถานการณ์ นามวลีหนึ่งอาจมีบทบาทเป็นเป้าหมายในบริบทแบบหนึ่ง แต่อาจมีบทบาทเป็นแหล่งที่มาในอีกบริบทหนึ่ง ผู้ใช้ภาษาจึงใช้กลวิธีทางภาษาที่ต่างกันเพื่อบ่งบอกว่า นามวลีที่กล่าวถึงมีบทบาทเป็นเป้าหมายหรือแหล่งที่มา กลวิธีดังกล่าวสอดคล้องกับมุมมองการแยกความต่าง (discriminatory view) ที่ Song (2001, pp. 156-159) เสนอว่า อาร์กิวเมนต์ที่มีบทบาทต่างกันจะมีรูปแสดงที่ไม่เหมือนกัน นามวลีที่มีบทบาทเป็นตำแหน่งเป้าหมายหรือแหล่งที่มาในเหตุการณ์เคลื่อนที่ในแนวคิดเป็นตัวอย่างที่สนับสนุนมุมมองการแยกความต่างของบทบาทอาร์กิวเมนต์ (argument role) ดังจะเห็นได้จากตำแหน่งแต่ละประเภทปรากฏร่วมกับคำบุพบทที่ไม่ทับซ้อนกันดังตัวอย่างที่ (3) และ (4)

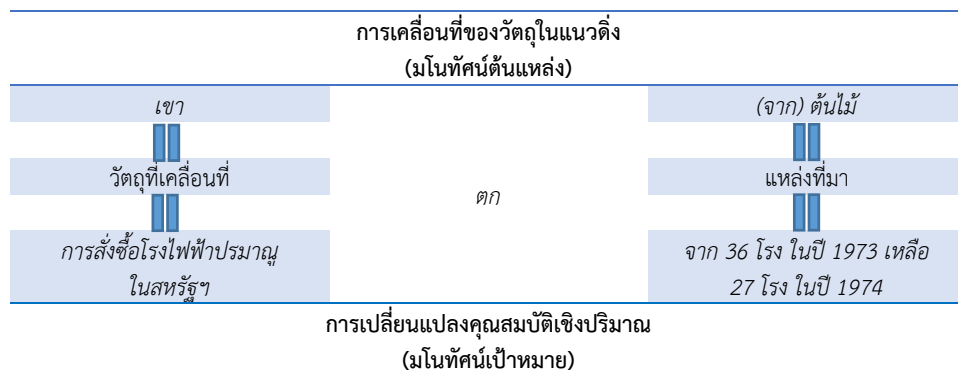
ภาพเหตุการณ์การเคลื่อนที่ของวัตถุในแนวคิดที่กริยา ตก แสดงสอดคล้องกับความหมายประจำหน่วยสร้างของหน่วยสร้างอกรรมที่แสดงการเคลื่อนที่ (ซึ่งก็คือ X MOVES (FROM A CERTAIN SOURCE OR TO A SPECIFIC GOAL)) ดังจะเห็นได้จากทั้งภาพเหตุการณ์ที่กริยา ตก แสดงและภาพเหตุการณ์ของหน่วยสร้างอกรรมที่แสดงการเคลื่อนที่ประกอบด้วยองค์ประกอบทางความหมายเดียวกัน ได้แก่ วิธีการเคลื่อนที่ (manner) เส้นทางเคลื่อนที่ (path) สรรพสิ่งที่เคลื่อนที่ และจุดอ้างอิงในเหตุการณ์เคลื่อนที่ นอกจากนี้ หน่วยร่วมเหตุการณ์ทั้ง 3 หน่วย ได้แก่ สรรพสิ่งที่เคลื่อนที่ ตำแหน่งเป้าหมาย และแหล่งที่มาเป็น “ตัวอย่าง” (instance) หนึ่งของหน่วยร่วมแกนกลาง (theme) เป้าหมาย และแหล่งที่มา ตามลำดับซึ่งเป็นบทบาทของอาร์กิวเมนต์ที่หน่วยสร้างอกรรมที่แสดงการเคลื่อนที่กำหนด ความสอดคล้องระหว่างกริยา ตก กับหน่วยสร้างอกรรมที่แสดงการเคลื่อนที่เป็นไปตามหลักการความสอดคล้องทางความหมาย (semantic coherence principle) และหลักการปฏิพากย์ (correspondence principle) ที่ Goldberg (1995, p. 50) เสนอ

ภาพเหตุการณ์การเคลื่อนที่ของวัตถุในแนวคิดนี้ได้จำกัดเฉพาะการเคลื่อนที่เชิงกายภาพเท่านั้น แต่หมายรวมถึงการเคลื่อนที่เชิงเปรียบเทียบเช่นกัน ผู้ใช้ภาษาไทยเข้าใจมโนทัศน์เป้าหมายซึ่งเป็นมโนทัศน์ที่เข้าใจได้ยากกว่าโดย “เทียบ” กับมโนทัศน์ต้นแหล่งซึ่งเป็นมโนทัศน์ที่เข้าใจได้ง่ายกว่าดังจะเห็นได้จากนามวลีที่ไม่ใช่สรรพสิ่งและ

เคลื่อนที่ไม่ได้ ปรากฏหน้ากริยา *ตก* ซึ่งเป็นตำแหน่งของนามวลีที่เป็นสรรพสิ่งและเคลื่อนที่ได้ (ดังช่องที่ 1 ในตัวอย่างเปรียบเทียบตามภาพที่ 3) นอกจากนี้ นามวลีที่ไม่ได้หมายถึงสถานที่ปรากฏหลังกริยา *ตก* ซึ่งเป็นตำแหน่งของนามวลีที่ทำหน้าที่เป็นจุดอ้างอิง (ดังช่องที่ 3 ในตัวอย่างเปรียบเทียบตามภาพที่ 3)

ภาพที่ 3

การเชื่อมโยงข้ามแฉกวงระหว่างการเคลื่อนที่ของวัตถุในแนวดิ่งกับการเปลี่ยนแปลงคุณสมบัติเชิงปริมาณ

ความเข้าใจการเปลี่ยนแปลงคุณสมบัติเชิงปริมาณโดยเทียบกับการเคลื่อนที่ของวัตถุในแนวดิ่งข้างต้นสะท้อนให้เห็นถึงการปรับเปลี่ยนมโนทัศน์ (conceptual shift) จากมโนทัศน์ต้นแหล่งซึ่งก็คือการเคลื่อนที่ของสรรพสิ่งในเชิงกายภาพ การปรับเปลี่ยนทางมโนทัศน์ในที่นี้เกิดขึ้นจากความไม่สอดคล้องทางความหมาย (semantic incompatibility) ระหว่างความหมายประจำรูปของกริยา *ตก* กับความหมายของแต่ละนามวลีที่ปรากฏกับกริยาดังกล่าว จากตัวอย่าง *การสั่งซื้อโรงไฟฟ้าปรมาณูในสหรัฐฯ ตกจาก 36 โรง ในปี 1973 เหลือ 27 โรง ในปี 1974* นามวลีแปลง *การสั่งซื้อโรงไฟฟ้าปรมาณูในสหรัฐฯ* ไม่ใช่สรรพสิ่งที่เคลื่อนที่ได้ นามวลีดังกล่าวจึงไม่เป็นหน่วยรวมเหตุการณ์หน่วยหนึ่งในเหตุการณ์การเคลื่อนที่ในแนวดิ่ง นอกจากนี้ บุพบทวลีที่แสดงการเปลี่ยนแปลงเชิงปริมาณ *จาก 36 โรง ในปี 1973 เหลือ 27 โรง ในปี 1974* ไม่ได้แสดงตำแหน่งต้นแหล่งของการเคลื่อนที่ถึงแม้จะมีคำบุพบท *จาก* ก็ตาม เมื่อเกิดความไม่สอดคล้องกันทางความหมายแล้ว มโนทัศน์หรือภาพเหตุการณ์พื้นฐานที่กริยา

ตก แสดงจึงปรับเปลี่ยนไปเพื่อสร้างความสอดคล้องทางความหมาย (semantic coherence) (Diessel, 2019, p. 102) การปรับเปลี่ยนมโนทัศน์ดังกล่าวเป็นจุดเริ่มต้นของปรากฏการณ์พหุนัย

นอกจากการเปลี่ยนแปลงคุณสมบัติเชิงปริมาณดังตัวอย่างเปรียบเทียบในภาพที่ 3 แล้ว ผู้ใช้ภาษาไทยเข้าใจมโนทัศน์นามธรรมมโนทัศน์อื่น ๆ ผ่านการเชื่อมโยงข้ามแฉกกับการเคลื่อนที่ของวัตถุในแนวดิ่งได้เช่นกัน ดังตัวอย่างต่อไปนี้

- (5) ตกเย็น ตกบ่าย ตกดึก ตกเช้า
- (6) ช่วงก่อนสอบเป็นช่วงเวลาที่น่ารู้สึกทรมานกับตกนรก
- (7) ฝนและที่เรนตรถไฟรอบท่าโหม่งครึ่งไปเรียบร้อยแล้ว
- (8) แม้แต่จะขึ้นเครื่องบินก็เกือบจะตกเที่ยวบินซะแล้ว
- (9) พอถึงยุคหนึ่งเสื้อผ้ามันก็ตกยุคตกสมัย
- (10) [...] ร้องไห้สารคนๆ ที่ตกเรื่องการประกวดร้องเพลง
- (11) ขุนนั้นก็ตกอันดับไปเป็นข้าราชการชั้นประทวน

(คลังข้อมูลภาษาไทยแห่งชาติฯ)

จากตัวอย่างข้างต้น การเปลี่ยนแปลงเวลาในตัวอย่างที่ (5) และการเปลี่ยนแปลงอารมณ์ความรู้สึกในตัวอย่างที่ (6) เทียบได้กับการเคลื่อนที่ของวัตถุในแนวดิ่งไปสู่ตำแหน่งเป้าหมาย การไปไม่ทันกำหนดเวลาดังตัวอย่างที่ (7) และ (8) เทียบได้กับการเคลื่อนที่ออกจากตำแหน่งต้นแหล่งแต่ไม่ถึงตำแหน่งเป้าหมาย (อยู่ที่ตำแหน่งระหว่างกลางของเหตุการณ์การเคลื่อนที่) นอกจากนี้ การไม่เป็นไปตามชนหรือมาตรวัดในความคิดของผู้ส่งสารดังตัวอย่างที่ (9) - (11) เทียบได้กับเหตุการณ์ที่วัตถุใด ๆ เคลื่อนที่ออกจากตำแหน่งต้นแหล่งซึ่งเปรียบเสมือนแนวกำหนดหรือจุดอ้างอิงในความคิดของผู้ผลิตถ้อยความ

ประเด็นที่น่าสนใจเกี่ยวกับหน่วยสร้างอรรถแสดงการเคลื่อนที่ที่กริยา ตก ปรากฏ คือ รูปหน่วยสร้างของหน่วยสร้างดังกล่าวมี 3 รูป ได้แก่ (1) นามวลี + ตก + บุพบทวลี (2) นามวลี₁ + ตก + นามวลี₂ และ (3) นามวลี + ตก โครงสร้างทั้ง 3 อาจสลับกันได้ เช่น กระเป๋าทิ้งที่พื้น ~ กระเป๋าเป้ตกพื้น ~ กระเป๋าเป้ตก การสลับเกิดทางโครงสร้าง (syntactic alternation) ดังตัวอย่างสะท้อนให้เห็นถึงการขบขัน (profiling) ความสำคัญของหน่วยรวมเหตุการณ์ในระดับที่แตกต่างกันดังนี้

โครงสร้าง นามวลี + ตก + บุพบทวลี เน้นที่วัตถุที่เคลื่อนที่และตำแหน่งเป้าหมาย/
แหล่งที่มาซึ่งสอดคล้องกับความหมายประจำหน่วยสร้างอกรรมที่แสดงการเคลื่อนที่

ส่วนโครงสร้าง นามวลี₁ + ตก + นามวลี₂ เน้นวัตถุที่เคลื่อนที่และตำแหน่ง
เป้าหมาย/แหล่งที่มาเช่นเดียวกับโครงสร้างแบบแรก เพียงแต่ตำแหน่งเป้าหมาย/
แหล่งที่มาได้รับการขยับเน้นให้โดดเด่นจนเป็นส่วนสำคัญของโครงสร้างดังจะเห็นได้จาก
นามวลีที่ทำหน้าที่เป็นจุดอ้างอิงแสดงผ่านรูปภาพในฐานอาร์กิวเมนต์แก่น (core
argument) อาทิ นามวลี *เตียง* ใน *ผมเก็บบตก* [_{NP} *เตียง*] และนามวลี *น้ำ* ใน *ปู่คงจะตก*
[_{NP} *น้ำ*] ละไม่ได้ เว้นแต่นามวลีที่แสดงตำแหน่งปรากฏในปริบทก่อนหน้า ถึงแม้ว่า
ตัวอย่างทั้ง 2 จะไม่มีคำบุพบทบ่งชี้จุดอ้างอิง แต่นามวลีที่ปรากฏหลังกริยา *ตก* ก็เข้าใจ
ได้ว่าเป็นตำแหน่งเป้าหมายหรือแหล่งที่มาเนื่องจากความหมายประจำหน่วยสร้าง
อกรรมที่แสดงการเคลื่อนที่ทำหน้าที่บ่งชี้จุดอ้างอิงทั้ง 2 ประเภท

ส่วนโครงสร้างแบบที่ 3 (นามวลี + ตก) แตกต่างจาก 2 โครงสร้างแรกตรงที่
โครงสร้างแบบที่ 3 ไม่มีนามวลีที่แสดงจุดอ้างอิง โครงสร้างดังกล่าวเน้นสรรพสิ่งที่เคลื่อนที่
และการเคลื่อนที่ของสรรพสิ่งดังกล่าวเท่านั้น นอกจากจะพบรูปหน่วยสร้างที่พรรณนา
เหตุการณ์การเคลื่อนที่ในแนวตั้งของวัตถุในเชิงกายภาพแล้ว โครงสร้างดังกล่าวใช้
พรรณนาการเคลื่อนที่เชิงเปรียบเทียบหลายตัวอย่าง เช่น *คะแนนตก* *ราคาตก* *รายได้ตก*
คุณค่าตก *ดวงตก* *จิตตก* *ฟอร์มตก* *กระแสไฟฟ้าตก* (คลังข้อมูลภาษาไทยแห่งชาติฯ)
ตัวอย่างการเคลื่อนที่เชิงเปรียบเทียบที่มีโครงสร้าง นามวลี + ตก ดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า
การเคลื่อนที่ที่พรรณนาไม่ใช่การเคลื่อนที่เชิงกายภาพซึ่งต้องมีตำแหน่งเป้าหมาย/
แหล่งที่มาเป็นหน่วยรวมเหตุการณ์ที่ “จำเป็น” ในเหตุการณ์การเคลื่อนที่ในแนวตั้ง
หากผู้ใช้ภาษาต้องการพรรณนาเหตุการณ์การเคลื่อนที่เชิงเปรียบเทียบที่มีนามวลีซึ่ง
เปรียบเสมือนตำแหน่งเป้าหมายหรือแหล่งที่มาของการเคลื่อนที่ นามวลีดังกล่าวจะต้อง
ปรากฏหลังคำบุพบท หากไม่มีคำบุพบท รูปหน่วยสร้างอาจผิดไวยากรณ์ดังตัวอย่างที่ (12)
หรือเกิดความกำกวมทางความหมายที่ว่า นามวลีที่ปรากฏหลังกริยา *ตก* เปรียบเสมือน
เป้าหมายของการเคลื่อนที่ (ราคาของสินค้าอยู่ที่ 300 บาท) หรือเปรียบเสมือนคุณสมบัติ
เชิงปริมาณที่เปลี่ยนไปจากเดิม (ราคาตกไป 300 บาท จากราคาเดิม) ดังตัวอย่างที่ (13)

(12) เศรษฐกิจตก ~ เศรษฐกิจตกถึงขีดสุด ~ *เศรษฐกิจตกขีดสุด

(13) ราคาตก ~ ราคาตก 300 บาท

(ปรับจากคลังข้อมูลภาษาไทยแห่งชาติฯ)

ตัวอย่างการสลับเกิดทางโครงสร้างทั้ง 3 รูปหน่วยสร้างสะท้อนให้เห็นว่า องค์ประกอบของการเคลื่อนที่ทั้งหมดไม่จำเป็นต้องแสดงผ่านรูปภาษา ปัจจัยที่มีส่วน กำหนดให้โครงสร้างต่างกัน คือ ความตั้งใจในการสื่อสาร (communicative intention) เงื่อนไขทางวัจนปฏิบัติ (pragmatic condition) รวมทั้งความสำคัญหรือความโดดเด่น เชิงการรับรู้ (conceptual salience) องค์ประกอบใดองค์ประกอบหนึ่งในภาพเหตุการณ์ หากพิจารณาโครงสร้างทั้ง 3 โครงสร้างของหน่วยสร้างอกรรมที่แสดงการเคลื่อนที่ จะพบว่า สรรพสิ่งที่เคลื่อนที่เป็นจุดที่ได้รับความสนใจและมีความโดดเด่นมากที่สุด เนื่องจากหน่วยร่วมนำกล่าวปรากฏในทุกหน่วยสร้าง ในขณะที่จุดอ้างอิงได้รับความ สนใจและโดดเด่นในระดับที่แตกต่างตามระดับความสำคัญ (degree of salience) (Croft, 2022, p. 173) จุดอ้างอิงอาจโดดเด่นและมีความสำคัญเห็นได้จากการเป็น อาร์กิวเมนต์แก่นของนามวลี₂ ในโครงสร้างแบบที่ 2 ซึ่งต่างจากนามวลี₂ ในโครงสร้าง แบบที่ 1 ที่มีสถานะเป็นอาร์กิวเมนต์อ้อม (oblique argument) จากการปรากฏ หลังคำบุพบท ในบางกรณี นามวลีประเภทดังกล่าวอาจไม่สำคัญเนื่องจากไม่ปรากฏ รูปแสดงในโครงสร้างแบบที่ 3

5.2 ความสัมพันธ์ระหว่างหน่วยสร้างอกรรมที่แสดงการเคลื่อนที่กับหน่วยสร้าง ผู้กระทำก่อนการเคลื่อนที่

นอกจากกริยา *ตก* จะปรากฏในหน่วยสร้างอกรรมที่แสดงการเคลื่อนที่แล้ว กริยาดังกล่าวยังปรากฏในหน่วยสร้างผู้กระทำก่อนการเคลื่อนที่ได้ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

- (14) ผู้ชำนาญสามารถตกปลาได้ก่อนคนอื่น
- (15) บ้างก็ขุดดินทำบ่อปลาขนาดมโหฬารให้มนุษย์เล่น ตกปลา ตกชีวิตผู้อื่นเป็นเกม กิฬายอดมนุษย์
- (16) กุ้งก้ามกราม กุ้งนาง กุ้งฝอย มีทุกอย่าง ต้องตกให้ลำบากทำไม

(คลังข้อมูลภาษาไทยแห่งชาติ)

แม้ว่ากริยา *ตก* ในตัวอย่างข้างต้นจะปรากฏในโครงสร้าง นามวลี₁ + *ตก* + นามวลี₂ ซึ่งเป็นโครงสร้างเดียวกันกับโครงสร้างของหน่วยสร้างอกรรมที่แสดงการเคลื่อนที่ โครงสร้างหนึ่ง แต่ผู้ศึกษาจำแนกให้กริยาดังกล่าวในบริบทข้างต้นปรากฏในอีก หน่วยสร้างหนึ่งเนื่องจากความหมายประจำหน่วยสร้างอกรรมที่แสดงการเคลื่อนที่ และความหมายประจำหน่วยสร้างผู้กระทำก่อนการเคลื่อนที่แตกต่างกันในประเด็นที่ว่า

หน่วยสร้างประเภทแรกไม่ได้ระบุว่า หน่วยร่วมเหตุการณ์ใดทำให้อีกหน่วยร่วมหนึ่งเคลื่อนที่ ในขณะที่หน่วยสร้างผู้กระทำก่อการเคลื่อนที่มีความหมายประจำหน่วยสร้างที่ระบุชัดเจนว่า การเคลื่อนที่ของสรรพสิ่งใด ๆ เกิดขึ้นจากการกระทำหรือการแสดงเหตุการณ์ของอีกหน่วยร่วมหนึ่งซึ่งมีบทบาทเป็นหน่วยร่วมผู้กระทำ (agent) เช่น หน่วยร่วม *ผู้ชำนาญ* ในตัวอย่างที่ (14) ได้กระทำเหตุการณ์บางอย่างซึ่งส่งผลให้หน่วยร่วม *ปลา* เคลื่อนที่

เนื่องด้วยความหมายประจำหน่วยสร้างที่แตกต่างกันของหน่วยสร้างทั้ง 2 ประเภท บทบาทของหน่วยร่วมเหตุการณ์และบทบาทอาร์กิวเมนต์ของนามวลี₁ และนามวลี₂ ของหน่วยสร้างอกรรมที่แสดงการเคลื่อนที่และหน่วยสร้างผู้กระทำก่อการเคลื่อนที่ จึงแตกต่างกัน จากตัวอย่างที่ (14) นามวลี *ผู้ชำนาญ* และนามวลี *ปลา* มีบทบาทเป็นหน่วยร่วมผู้กระทำและหน่วยร่วมแกนกลาง ตามลำดับ ซึ่งแตกต่างกับนามวลีในตำแหน่งเดียวกันที่ปรากฏในหน่วยสร้างอกรรมที่แสดงการเคลื่อนที่ เช่น *ดิฉัน* ใน *ดิฉันตกบันได 3 ขั้นที่หน้าบ้าน* (คลังข้อมูลภาษาไทยแห่งชาติฯ) มีบทบาทเป็นหน่วยร่วมแกนกลางหรือสรรพสิ่งที่เคลื่อนที่ซึ่งในตัวอย่างดังกล่าวระบุไม่ได้อย่างแน่ชัดว่า นามวลีดังกล่าวมีความตั้งใจในการแสดงเหตุการณ์การเคลื่อนที่หรือไม่ ส่วนนามวลี *บันได 3 ขั้นที่หน้าบ้าน* มีบทบาทเป็นแหล่งที่มาของการเคลื่อนที่

นอกจากรูปหน่วยสร้างที่ (14) - (16) จะตีความตามความหมายประจำหน่วยสร้างผู้กระทำก่อการเคลื่อนที่ได้แล้ว รูปหน่วยสร้างทั้ง 3 ยังตีความได้ว่า หน่วยร่วมเหตุการณ์ซึ่งแสดงผ่านนามวลี₁ กระทำการบางอย่างซึ่งส่งผลกระทบต่ออีกหน่วยร่วมหนึ่งซึ่งแสดงผ่านนามวลี₂ การตีความดังกล่าวเป็นความหมายของหน่วยสร้างสกรรม (transitive construction) ซึ่งมีโครงสร้างทางวากยสัมพันธ์ คือ นามวลี₁ + กริยา + นามวลี₂

ถึงแม้หน่วยสร้างผู้กระทำก่อการเคลื่อนที่และหน่วยสร้างสกรรมมีโครงสร้างเหมือนกัน แต่หน่วยสร้างทั้งสองมีความหมายประจำหน่วยสร้างต่างกัน กล่าวคือ หน่วยสร้างสกรรมแสดงความหมายประจำหน่วยสร้างที่ว่า หน่วยร่วมหนึ่งกระทำเหตุการณ์บางอย่างซึ่งส่งผลให้อีกหน่วยร่วมหนึ่งเปลี่ยนแปลงสภาพ (change in material integrity) เช่น นามวลี *สเด็ก* ใน *ถ้าหากคุณกิน [NP สเด็ก] ทุกวัน ต่อให้เป็นสเด็กที่ดีที่สุดในโลก กินไปช่วงหนึ่ง คุณก็เื่อยนอยู่ดี* (คลังข้อมูลภาษาไทยแห่งชาติฯ) นามวลีที่มีบทบาทของอาร์กิวเมนต์ดังกล่าวเรียกว่า หน่วยร่วมรับผลกระทบ (patient) ในขณะที่หน่วยร่วมที่ได้รับผลกระทบในหน่วยสร้างผู้กระทำก่อการเคลื่อนที่ไม่ได้เปลี่ยนแปลงสภาพ แต่เปลี่ยนแปลงตำแหน่ง

5.3 ความสัมพันธ์ระหว่างหน่วยสร้างอรรถที่แสดงการเคลื่อนที่กับหน่วยสร้างกริยาเรียง

การเคลื่อนที่ของสรรพสิ่งในแนวดิ่งที่นำเสนอในหัวข้อ 5.1 และ 5.2 เป็นเหตุการณ์เดียว เหตุการณ์ดังกล่าวอาจปรากฏร่วมกับเหตุการณ์อื่นได้ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

- (17) ถ้าไม่มีลูกอีกคน ลูกคนนี้จะตกน้ำตาย
- (18) ก้อนดินตกกระจายไปตามเฟอร์นิเจอร์ภายในบ้าน
- (19) ปากกระบอกเสียงของศูนย์นิสิตนักศึกษาถูกฉกฉวยไป
- (20) สะเก็ดถ่านฟุ้งปลิวตกสองข้างทางมาตลอด
- (21) ตัวหนังสือดังกล่าวเป็นตัวหนังสือศักดิ์สิทธิ์ [...] ถ้าใครคัดลอกหรือฉีกเพียงตัวเดียว ก็ถึงกับตกนรก
- (22) เจ้าย่าแค่แปดตกเท่านั้น

(คลังข้อมูลภาษาไทยแห่งชาติ)

ข้อมูลข้างต้นเป็นตัวอย่างของหน่วยสร้างกริยาเรียง (serial verb construction) ซึ่งมีโครงสร้างทางวากยสัมพันธ์ คือ นามวลี₁ + กริยา₁ (+ นามวลี₂ + กริยา₂ (+ นามวลี₃ + ...) โครงสร้างดังกล่าวเป็นโครงสร้างกริยาซับซ้อน (verbal complex) ไม่ใช่กริยาประสม (verbal compound) ดังจะเห็นได้จากหน่วยที่คั่นระหว่างกริยาได้มีเพียงนามวลีที่มีบทบาทเป็นกรรมหรืออาร์กิวเมนต์อ้อมของกริยาคำใดคำหนึ่งเท่านั้น ตัวบ่งชี้ทางไวยากรณ์หรือคำเชื่อมคั่นระหว่างกริยาไม่ได้ (Thepkanjana & Uehara, 2021) กริยาทั้งหมดในชุดกริยาเรียงจะมีอาร์กิวเมนต์ร่วมกันอย่างน้อย 1 อาร์กิวเมนต์และมีคุณสมบัติทางไวยากรณ์ (อาทิ กาล (tense) การณ์ลักษณะ (aspect) ทิศนภาวะ (modality) หรือ ขั้วบอกเล่า-ปฏิเสธ (polarity)) ร่วมกัน นอกจากนี้ กริยาทั้งหมดไม่ได้แสดงความสัมพันธ์ในเชิงอาร์กิวเมนต์และภาคแสดงต่อกัน กล่าวคือ ไม่มีกริยาคำใดเป็นภาคแสดงและกริยาอีกคำเป็นอาร์กิวเมนต์ของภาคแสดงดังกล่าว (Aikhenvald, 2018; Hasplemath, 2016; Lovestrand, 2021) เช่น รูปหน่วยสร้าง *ลูกคนนี้จะตกน้ำตาย* ในตัวอย่างที่ (17) ประกอบด้วยกริยา 2 คำ ได้แก่ *ตก* และ *ตาย* กริยาเรียงดังกล่าวมีคุณสมบัติทางโครงสร้างที่สอดคล้องกับคุณสมบัติที่ระบุในตอนต้น ดังนี้ (1) นามวลี *น้ำ* ซึ่งเป็นอาร์กิวเมนต์อ้อมที่บอกตำแหน่งเป้าหมายของเหตุการณ์การเคลื่อนที่คั่นระหว่างกริยา *ตก* และ *ตาย*

(2) กริยาทั้ง 2 คำมีอาร์กิวเมนต์ร่วมกัน 1 อาร์กิวเมนต์ซึ่งก็คือนามวลี *ลูก* ซึ่งทำหน้าที่เป็นประธาน (3) กริยาทั้ง 2 คำมีข้อมูลทางไวยากรณ์ร่วมกันซึ่งก็คือเหตุการณ์ในอนาคตที่ยังไม่เกิดขึ้นจริง (irrealis) ซึ่งแสดงผ่านกริยานุเคราะห์ (auxiliary) *จะ* และ (4) คำกริยาทั้ง 2 คำไม่ได้แสดงความสัมพันธ์ในฐานะภาคแสดงและอาร์กิวเมนต์ต่อกัน กล่าวคือ กริยา *ตาย* ไม่ใช่อาร์กิวเมนต์ของกริยา *ตก*

ในทางความหมาย หน่วยสร้างกริยาเรียงแสดงเหตุการณ์ต่อเนื่องซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงสัญลักษณ์เชิงเวลา (temporal iconicity) กล่าวคือ กริยาคำแรกในชุดกริยาเรียงแสดงเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นก่อน ส่วนกริยาที่ปรากฏในลำดับถัดมาแสดงภาพเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นภายหลัง เช่น รูปหน่วยสร้าง *ลูกคนนี้จะตกน้ำตาย* ข้างต้นแสดงภาพเหตุการณ์ต่อเนื่อง 2 เหตุการณ์ ได้แก่ เหตุการณ์การเคลื่อนที่ของนามวลี *ลูก* สู่ตำแหน่งเป้าหมายซึ่งก็คือ *น้ำ* เป็นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นก่อนเหตุการณ์การเสียชีวิตของนามวลี *ลูก* ส่วนเหตุการณ์การเคลื่อนที่ในแนวตั้งของสรรพสิ่งในตัวอย่างที่ (19) - (22) เกิดขึ้นภายหลังเหตุการณ์อื่น

นอกจากความสัมพันธ์เชิงเวลาแล้ว หากพิจารณาหน่วยสร้างกริยาเรียงที่ประกอบด้วยกริยา 2 คำ ได้แก่ กริยา *ตก* และกริยาคำอื่น กริยาเหล่านี้แสดงความสัมพันธ์ทางความหมายอีกประการหนึ่งซึ่งก็คือ วิธี-ทิศทางการเคลื่อนที่ กล่าวคือ กริยา *ตก* ในตำแหน่งกริยา₁ (เช่น *ตัวมดมันตกใส่*) แสดงวิธีการเคลื่อนที่ (manner) ของนามวลี *ตัวมด (มัน)* ส่วนกริยา *ตก* ในตำแหน่งกริยา₂ (เช่น *คนกระเด็นตกจากหลังรถ*) แสดงเส้นทางและทิศทางการเคลื่อนที่ออกจากแหล่งที่มา ถึงแม้กริยาใน 2 ตำแหน่งจะแสดงส่วนของเหตุการณ์การเคลื่อนที่ต่างกัน แต่เหตุการณ์ย่อยเหล่านี้สื่อภาพเหตุการณ์การเคลื่อนที่หนึ่งเดียว (unitary motion event) (Lovestrand & Loss 2021, p. 97)

ตัวอย่างทั้ง 2 ตัวอย่างแสดงให้เห็นว่า กริยาเพียงคำเดียวไม่สามารถอธิบายหรือพรรณนาเหตุการณ์การเคลื่อนที่ซึ่งประกอบด้วยเหตุการณ์ย่อย ได้แก่ วิธีและทิศทางการเคลื่อนที่ได้ (Rappaport Hovav & Levin, 2010) ภาษาที่มีระบบหน่วยคำที่ซับซ้อนอาจเติมหน่วยคำเติมหรือใช้กระบวนการทางหน่วยคำประการอื่นเพื่อพรรณนาเหตุการณ์ต่อเนื่อง ในขณะที่ภาษาที่ไม่มีระบบหน่วยคำที่ซับซ้อน อาทิ ภาษาไทย จะใช้กลวิธีทางโครงสร้าง (ในที่นี้ คือ การใช้หน่วยสร้างกริยาเรียง) เพื่อพรรณนาความต่อเนื่องระหว่างวิธีการเคลื่อนที่กับทิศทางการเคลื่อนที่

หน่วยสร้างกริยาเรียงที่กริยา *ตก* ปรากฏในตัวอย่างข้างต้นเป็นหน่วยสร้างกริยาเรียงแบบอสมมาตร (asymmetric serial verb construction) ตามการจำแนกประเภทของ Aikhenvald (2018, pp. 55-56) ที่กริยาทุกคำในหน่วยสร้างมีสถานะ

ไม่เท่ากัน กล่าวคือ กริยาคำหนึ่งทำหน้าที่เป็นส่วนหลักทางความหมาย (semantic head) ซึ่งแสดงภาพเหตุการณ์สำคัญในชุดกริยาเรียง ส่วนกริยาอีกคำหนึ่งซึ่งอยู่ภายใต้หมวดหมู่ที่จำกัด (restricted class) แสดงข้อมูลเพิ่มเติมให้กับเหตุการณ์ที่แสดงผ่านกริยาคำแรก เช่น คำว่า *อยู่* ใน *เขานอนเล่นอยู่* แสดงการณลักษณะของเหตุการณ์นอนเล่น หน่วยสร้างกริยาเรียงแบบสมมาตรแสดงความหมายที่หลากหลาย ทิศทาง (direction) และเป้าหมาย การเคลื่อนที่ (orientation) เป็นความหมายประเภทหนึ่งที่แสดงผ่านหน่วยสร้างกริยาเรียง ประเภทดังกล่าวจะเห็นได้จากกริยาคำหนึ่งซึ่งก็คือกริยาคำแรกในหน่วยสร้างกริยาเรียงแบบสมมาตรอ้างอิงถึงเหตุการณ์พลวัต (dynamic event) ส่วนกริยาคำอื่นจะแสดงทิศทางการเคลื่อนที่ (Croft, 2022, p. 399)

ในบางบริบท ทิศทางการเคลื่อนที่ซึ่งเป็นความหมายที่อนุมานได้ (inferential meaning) ของกริยา *ตก* จากการปรากฏหลังเหตุการณ์อื่นเกี่ยวข้องกับความหมายด้านการแสดงผล (result semantics) (Beavers et al., 2010; Talmy, 2000) อาจกล่าวได้ว่า นอกจากกริยา *ตก* ในตำแหน่งหลังกริยาคำอื่นจะแสดงทิศทางการเคลื่อนที่แล้ว กริยาดังกล่าวอาจแสดงผลของเหตุการณ์การเคลื่อนที่หรือเหตุการณ์พลวัตที่แสดงผ่านกริยาที่ปรากฏก่อนหน้า อาทิ *พายุซมพลเข้าห้ำก็ถูกร้อยฟ้าผลักร่อง* (คลังข้อมูลภาษาไทยแห่งชาติ) เหตุการณ์ที่พายุซมพลตรึงเป็น “ผล” จากเหตุการณ์ร้อยฟ้าผลัก เหตุการณ์ย่อย (subevent) ลำดับที่ 2 จะเกิดขึ้นไม่ได้ หากไม่มีเหตุการณ์ย่อย ลำดับที่ 1 ปรากฏก่อน สรุปได้ว่า ไม่เพียงแต่เหตุการณ์ย่อยทั้ง 2 เหตุการณ์จะสัมพันธ์กันในด้านลำดับเวลารวมทั้งวิธี-ทิศทางของการเคลื่อนที่เท่านั้น เหตุการณ์เหล่านี้ยังสัมพันธ์กันในเชิงเหตุผล (causal relation) เช่นกัน

กริยา *ตก* ที่แสดงเหตุการณ์ผลจากเหตุการณ์ที่ปรากฏก่อนหน้าพบในบริบทที่หลากหลาย เช่น

- (23) คุณมีบทเรียนมาแล้ว ละเตะเปะปะนักเดี๋ยวก็กัปัญหาไม่ตก
- (24) ถ้าคุณมีเรื่องกลุ้มใจคิดไม่ตก คุณเล่าให้ฉันฟังสิ
- (25) ลูกชายของคุณลงทำของตกไว้ตอนงานศพ
- (26) น้องไวท์ชอบทำปากกาทกแล้วกั้มลงไปเก็บ

(คลังข้อมูลภาษาไทยแห่งชาติ)

เหตุการณ์ก่อนหน้าที่ปรากฏหน้ากริยา *ตก* ในตัวอย่างข้างต้นจำแนกตามความเฉพาะเจาะจงเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ (1) เหตุการณ์ก่อนหน้าที่มีความเฉพาะเจาะจงดังตัวอย่างที่ (23) - (24) และเหตุการณ์ก่อนหน้าที่ไม่ชี้เฉพาะเจาะจงดังตัวอย่างที่ (25) - (26) เมื่อกริยา *ตก* ปรากฏหลังกริยาที่แสดงเหตุการณ์ก่อนหน้าที่ต่างกันตามความชี้เฉพาะเจาะจงนั้นแสดงว่า กริยาดังกล่าวปรากฏในหน่วยสร้างที่แตกต่างแต่สัมพันธ์กันดังที่จะนำเสนอในหัวข้อถัดไป

5.4 ความสัมพันธ์ระหว่างหน่วยสร้างกริยาเรียงกับหน่วยสร้างก่อผลและหน่วยสร้างการิต

ตัวอย่างข้อมูลลำดับที่ (23) - (24) แสดงเหตุการณ์ต่อเนื่องระหว่างเหตุการณ์ใด ๆ ที่ระบุเฉพาะเจาะจง (ได้แก่ เหตุการณ์การแก้ไขปัญหาและเหตุการณ์การคิด ตามลำดับ) กับเหตุการณ์การเคลื่อนที่ของวัตถุในแนวดิ่งเชิงเปรียบเทียบซึ่งพิจารณาว่าเป็น “เหตุการณ์ผล” จากเหตุการณ์ที่ปรากฏก่อนหน้า ตัวอย่างข้อมูลเหล่านี้เป็นรูปหน่วยสร้างของหน่วยสร้างก่อผล

หน่วยสร้างก่อผลประกอบด้วยโครงสร้างทางวากยสัมพันธ์และความหมายประจำหน่วยสร้างเช่นเดียวกับหน่วยสร้างประเภทอื่น หน่วยสร้างก่อผลมีโครงสร้างทางวากยสัมพันธ์ คือ $\text{นามวลี}_1 + \text{กริยา}_1 + \text{นามวลี}_2 + \text{กริยา}_2$ ในการศึกษาครั้งนี้ กริยา *ตก* ปรากฏในตำแหน่งกริยา₂ โครงสร้างดังกล่าวประกอบด้วย 2 อนุพากย์โดยที่ นามวลี_1 กริยา₁ และ นามวลี_2 ประกอบกันเป็น 1 อนุพากย์ ส่วน $\text{นามวลี}_2 + \text{กริยา}_2$ ประกอบกันเป็นอีก 1 อนุพากย์ อนุพากย์ทั้ง 2 ผ่านการผนวกทางโครงสร้าง (syntactic integration) (Aarts, 2007, p. 192) โดยมี นามวลี_2 เป็นอาร์กิวเมนต์ร่วม (shared argument) ของทั้ง 2 อนุพากย์ นามวลี_2 ดังกล่าวทำหน้าที่เป็นกรรมตรงของกริยา₁ และเป็นประธานของกริยา₂ อาทิ *คุณมีบทเรียนมาแล้ว และทะเลาะปะปนกันเดี๋ยวก็แก้ปัญหามาไม่ตก* นามวลี_2 *ปัญหา* เป็นอาร์กิวเมนต์ร่วมระหว่างกริยา *แก้* และ *ตก* ในบางกรณี นามวลี_2 ที่มีบทบาทเป็นอาร์กิวเมนต์ร่วมไม่ได้ปรากฏระหว่างกริยาหน้าคำว่า *ตก* กับกริยา *ตก* อาทิ *เจ้าอย่าแค่แปลตกเท่านั้น* แต่ก็อนุมานได้ว่า ข้อความที่แปลเป็นอาร์กิวเมนต์ร่วมของกริยาทั้ง 2 คำ

ในทางความหมาย หน่วยสร้างก่อผลแสดงความหมายประจำหน่วยสร้างในแง่ที่ว่าหน่วยรวมเหตุการณ์หน่วยหนึ่งกระทำเหตุการณ์บางอย่างซึ่งก่อให้เกิดเหตุการณ์ผลในด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพหรือการเปลี่ยนแปลงตำแหน่งโดยที่กริยา₁ ในโครงสร้างข้างต้นแสดงเหตุการณ์พลวัตซึ่งส่งผลให้เกิดสภาพผลใหม่ของ นามวลี_2

กริยา *ตก* ที่ปรากฏในตำแหน่งกริยา₂ ไม่ได้แสดงความหมายประจำรูปซึ่งก็คือ เหตุการณ์การเคลื่อนที่ของวัตถุในเชิงกายภาพ เนื่องจากความหมายดังกล่าวก่อให้เกิด ความไม่เข้ากัน (mismatch) ทางความหมาย กริยา *ตก* ที่แสดงทิศทางการเคลื่อนที่ จึงซึมซับความหมายของหน่วยสร้างเพื่อแสดงสภาพผลใหม่ของนามวลี₂ หรือนามวลีที่ อนุমানได้ เช่น อนุพากย์วิเศษณ์ *ถ้าคุณมีเรื่องกลุ้มใจคิดไม่ตก* จากตัวอย่างที่ (24) ประกอบด้วย 3 เหตุการณ์ย่อย ได้แก่ เหตุการณ์การมีเรื่องกลุ้มใจ เหตุการณ์การคิด ซึ่งเป็นเหตุการณ์ที่ปรากฏก่อนเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นภายหลังดังแสดงผ่านกริยา *ตก* จะเห็นได้ว่า กริยา *ตก* ในตัวอย่างไม่ได้แสดงการเปลี่ยนแปลงตำแหน่งในเชิงกายภาพ แต่แสดง การเปลี่ยนแปลงตำแหน่งในเชิงเปรียบเทียบ กล่าวคือ นามวลี *คุณ* กระทำเหตุการณ์ การคิด แต่เหตุการณ์ดังกล่าวไม่สำเร็จซึ่งเทียบได้กับการที่วัตถุไม่ได้เคลื่อนออกจาก ตำแหน่งต้นแหล่งหรือวัตถุเคลื่อนออกจากตำแหน่งต้นแหล่งแล้วแต่ยังไม่ถึงเป้าหมาย อาจกล่าวได้ว่า คำว่า *ตก* ในหน่วยสร้างก่อนผลแสดงความหมายทางไวยากรณ์ (grammatical meaning) ที่ว่า เหตุการณ์ที่ปรากฏก่อนหน้าสำเร็จหรือไม่สำเร็จ คำดังกล่าวจึงมีหน้าที่ บ่งชี้ความสำเร็จของเหตุการณ์

สาเหตุที่ผู้ศึกษาไม่พิจารณาให้รูปหน่วยสร้างที่ (23) - (24) เป็นตัวอย่างของ หน่วยสร้างกริยาเรียงมี 2 ประการ ได้แก่ กริยาที่ปรากฏหน้าคำว่า *ตก* และกริยา *ตก* ไม่มีข้อมูลทางไวยากรณ์ร่วมกัน ข้อมูลทางไวยากรณ์ที่กล่าวถึงในที่นี้ คือ ขั้วบอกเล่า- ปฏิเสธ จากที่กล่าวในหัวข้อที่ผ่านมาว่า กริยาเรียงในหน่วยสร้างกริยาเรียงต้นแบบจะมี ข้อมูลทางไวยากรณ์บางประการร่วมกัน แต่กริยาในหน่วยสร้างก่อนผลไม่ได้แสดงข้อมูล ทางไวยากรณ์ด้านขั้วบอกเล่า-ปฏิเสธร่วมกัน อาทิ กริยา *คิด* และ *ตก* จากตัวอย่างข้างต้น มีขั้วบอกเล่า-ปฏิเสธที่ต่างกัน กล่าวคือ กริยา *คิด* มีขั้วบอกเล่า ส่วนกริยา *ตก* มีขั้วปฏิเสธ ซึ่งบอกผลจากเหตุการณ์ก่อนหน้าที่ไม่สำเร็จ นอกจากนี้ คำว่า *ตก* ไม่ได้แสดงคุณสมบัติ ของกริยา (verbal property) ทั้งด้านการไม่แสดงความหมายเชิงเนื้อความแต่แสดง ความหมายทางไวยากรณ์ซึ่งก็คือการบ่งชี้ความสำเร็จของเหตุการณ์จากการปรากฏ หลังกริยาที่ไม่ได้แสดงการเคลื่อนที่และด้านความต้องการอาร์กิวเมนต์ที่จำเป็นของกริยา (subcategorization) ดังจะเห็นได้จากคำว่า *ตก* ที่ทำหน้าที่เป็นตัวบ่งชี้ความสำเร็จของ เหตุการณ์อาจไม่ต้องการนามวลีที่ทำหน้าที่เป็นประธานซึ่งแตกต่างจากกริยา *ตก* ใน หน่วยสร้างกริยาเรียงซึ่งต้องการอาร์กิวเมนต์ที่ทำหน้าที่เป็นประธาน (เช่น นามวลี *เขา* ใน *[NP เขา] ลื่นตกบันได*) หรือประธานของกริยา₂ และกรรมตรงของกริยา₁ (เช่น นามวลี *เธอ* ใน *เขาผลัก [NP เธอ] ตกน้ำ*)

นอกจากคำว่า *ตก* จะปรากฏในหน่วยสร้างก่อผลเพื่อแสดงผลสำเร็จของเหตุการณ์แล้ว คำดังกล่าวอาจปรากฏในหน่วยสร้างการีตแบบวิเคราะห์เพื่อแสดงผลจากเหตุการณ์เหตุที่ปรากฏก่อนหน้าดังตัวอย่างที่ (25) - (26) และตัวอย่างต่อไปนี้

(27) เทพเจ้าแห่งฟ้าทำให้ฝนตก

(28) สิ่งหนึ่งที่ทำให้พ่อตกไม่เคยถึงจุดต่ำสุดเป็นเพราะพ่อมีความกตัญญู

(คลังข้อมูลภาษาไทยแห่งชาติฯ)

ถึงแม้หน่วยสร้างก่อผลและหน่วยสร้างการีตแบบวิเคราะห์จะมีโครงสร้างและความหมายประจำหน่วยสร้างคล้ายคลึงกันซึ่งก็คือ นามวลี₁ + กริยา + นามวลี₂ + กริยา (*ตก*) ที่แสดงเหตุการณ์ต่อเนื่อง 2 เหตุการณ์ แต่หน่วยสร้างทั้ง 2 มีคุณสมบัติทางโครงสร้างและความหมายที่ต่างกันอย่างชัดเจนบางประการซึ่งผู้ศึกษาจำแนกให้กริยา *ตก* ปรากฏในหน่วยสร้างที่แตกต่างกัน

ในทางโครงสร้าง หน่วยสร้างก่อผลประกอบด้วย 2 อนุพากย์ที่มีนามวลี₂ เป็นอาร์กิวเมนต์ร่วมของทั้ง 2 อนุพากย์ในฐานะกรรมของกริยา₁ และประธานของกริยา₂ ในขณะที่หน่วยสร้างการีตแบบวิเคราะห์ประกอบด้วย 2 อนุพากย์เช่นกันแต่สถานะของแต่ละอนุพากย์ไม่เท่ากัน กล่าวคือ นามวลี₁ + กริยาการีต เป็นอนุพากย์หลัก ส่วน นามวลี₂ + กริยา *ตก* เป็นอนุพากย์รองประเภทอนุพากย์เติมเต็ม ด้วยเหตุนี้ นามวลี₂ ในหน่วยสร้างการีตแบบวิเคราะห์จึงจะได้ แต่นามวลีดังกล่าวในหน่วยสร้างก่อผลจะได้ นอกจากนี้ ภาคแสดงในตำแหน่งกริยา₁ ของหน่วยสร้างทั้ง 2 ประเภทอยู่ต่างหมวดคำ (word class) กัน กล่าวคือ กริยา₁ ในหน่วยสร้างก่อผลอยู่ในหมวดคำเนื้อหา (lexical class) ส่วนกริยา₁ ในหน่วยสร้างการีตแบบวิเคราะห์ซึ่งเรียกว่า กริยาการีต (causative verb) อยู่ในหมวดคำไวยากรณ์ (grammatical class)

ในทางความหมาย เหตุการณ์ที่ปรากฏก่อนเหตุการณ์การเคลื่อนที่ของสรรพสิ่งในแนวตั้งดังที่พบในหน่วยสร้างก่อผลมีรายละเอียดที่ชัดเจนและอนุมานได้ว่าเป็นเหตุการณ์เหตุของการเคลื่อนที่ในแนวตั้งเชิงเปรียบเทียบดังที่ Baron (1997 อ้างถึงใน Ziegeler, 2004) และ Levin (2020) กล่าวว่า หน่วยสร้างก่อผลแสดงเหตุการณ์การีตที่ถูกปกปิด ('concealed' causative) ดังจะเห็นได้จากเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นก่อนทำให้เกิดการเคลื่อนที่ในเชิงนามธรรมดังแสดงผ่านกริยา *ตก* ในตำแหน่งกริยา₂ ในขณะที่เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นก่อนเหตุการณ์การเคลื่อนที่ของสรรพสิ่งในหน่วยสร้างการีตแบบ

วิเคราะห์เป็นเหตุการณ์เหตุใด ๆ ที่ไม่ใช่เฉพาะเจาะจง เหตุการณ์ดังกล่าวส่งผลให้เกิดการเคลื่อนที่ของสรรพสิ่งในแนวดิ่งทั้งทางกายภาพและเชิงเปรียบเทียบ อาจกล่าวได้ว่าอนุภาคยัเดิมเต็มที่มีกิริยา *ตก* เป็นส่วนหลัก (head) เป็นหน่วยสร้างอกรรมที่แสดงการเคลื่อนที่ดังที่กล่าวในหัวข้อ 5.1 เช่น รูปหน่วยสร้าง *ลูกชายของคุณลงทำของตกไว้ตอนงานศพ* ในตัวอย่างที่ (25) ประกอบด้วยเหตุการณ์ย่อย 2 เหตุการณ์ ได้แก่ เหตุการณ์ที่นามวลี *ลูกชายของคุณลง* กระทำเหตุการณ์บางอย่างซึ่งเป็นเหตุการณ์เหตุและแสดงผ่านโครงสร้างในฐานะอนุภาคหลัก เหตุการณ์ดังกล่าวส่งผลให้เกิดเหตุการณ์ผลที่แสดงผ่านโครงสร้างในฐานะอนุภาคยัเดิมเต็มซึ่งก็คือ เหตุการณ์ของตก

6. เครือข่ายหน่วยสร้างที่กิริยา *ตก* ปรากฏ

ในหัวข้อที่ 4 และ 5 ที่ผ่านมา ผู้ศึกษานำเสนอส่วนประกอบ 2 ส่วนของเครือข่ายหน่วยสร้าง ได้แก่ จุดเชื่อมต่อซึ่งก็คือหน่วยสร้างประเภทต่าง ๆ ที่กิริยา *ตก* ปรากฏและเส้นเชื่อมจุดเชื่อมต่อซึ่งก็คือความสัมพันธ์ระหว่างหน่วยสร้างประเภทต่าง ๆ ที่ระบุได้ตามลำดับ ในหัวข้อนี้ ผู้ศึกษาจะนำเสนอเครือข่ายหน่วยสร้างในภาพรวมเพื่อชี้ให้เห็นว่าหน่วยสร้างทั้งหมดที่กิริยา *ตก* ปรากฏสัมพันธ์กันอย่างไร เครือข่ายหน่วยสร้างที่กิริยา *ตก* ปรากฏประกอบด้วย 2 ส่วน ดังนี้

เครือข่ายหน่วยสร้างส่วนแรกเป็นความเชื่อมโยงระหว่างหน่วยสร้าง 3 ประเภท ได้แก่ หน่วยสร้างอกรรมที่แสดงการเคลื่อนที่ หน่วยสร้างผู้กระทำอาการเคลื่อนที่ และหน่วยสร้างกรรม

หากเปรียบเทียบรูปหน่วยสร้างของหน่วยสร้างอกรรมที่แสดงการเคลื่อนที่กับรูปหน่วยสร้างของหน่วยสร้างกรรมในเบื้องต้นจะพบว่า หน่วยสร้างอกรรมที่แสดงการเคลื่อนที่มีรูปหน่วยสร้างที่หลากหลายกว่ารูปหน่วยสร้างของหน่วยสร้างกรรม นอกจากนี้ ถึงแม้หน่วยสร้างทั้ง 2 ประเภทจะมีโครงสร้างเดียวกันซึ่งก็คือ $\text{นามวลี}_1 + \text{ตก} + \text{นามวลี}_2$ แต่นามวลีแต่ละตำแหน่งของหน่วยสร้างแต่ละประเภทมีบทบาทของหน่วยร่วมเหตุการณ์และบทบาทของอาร์กิวเมนต์ที่แตกต่างกัน จากข้อสังเกตทั้ง 2 ประการอาจสรุปได้ในเบื้องต้นว่า หน่วยสร้างอกรรมที่แสดงการเคลื่อนที่และหน่วยสร้างกรรมไม่เกี่ยวข้องกัน

อย่างไรก็ตาม การศึกษาครั้งนี้ชี้ให้เห็นว่า หน่วยสร้างทั้ง 2 เชื่อมโยงกันผ่านหน่วยสร้างผู้กระทำอาการเคลื่อนที่ จุดที่ทำให้หน่วยสร้างทั้ง 3 ประเภทเชื่อมโยงกันไม่ใช่แง่มุมทางโครงสร้าง แต่เป็นแง่มุมทางความหมายซึ่งก็คือภาพเหตุการณ์ที่

หน่วยสร้างแต่ละประเภทแสดงรวมทั้งบทบาททางความหมายของแต่ละนามวลี กล่าวคือ หน่วยสร้างอรรถที่แสดงการเคลื่อนที่และหน่วยสร้างผู้กระทำก่อการเคลื่อนที่มี โครงสร้างเหตุการณ์ (event structure) เดียวกันซึ่งก็คือการเคลื่อนที่ของสิ่งใดสิ่งหนึ่ง (ซึ่งก็คือ หน่วยร่วมแกนกลาง) เพียงแต่หน่วยสร้างอรรถที่แสดงการเคลื่อนที่ไม่ได้ระบุ หน่วยร่วมที่ทำให้เคลื่อนที่ แต่หน่วยสร้างผู้กระทำก่อการเคลื่อนที่ระบุหน่วยร่วมเหตุการณ์ ดังกล่าว (ซึ่งก็คือ หน่วยร่วมผู้กระทำ) ส่วนหน่วยสร้างสกรรมแสดงความหมายประจำ หน่วยสร้างที่สอดคล้องกับหน่วยสร้างผู้กระทำก่อการเคลื่อนที่ในแง่ที่ว่า หน่วยร่วม เหตุการณ์หน่วยหนึ่งได้รับผลกระทบบางอย่างจากเหตุการณ์ที่อีกหน่วยร่วมหนึ่งกระทำ แต่หน่วยสร้างสกรรมไม่ได้ระบุเฉพาะเจาะจงว่าเป็นเหตุการณ์ที่หน่วยร่วมหนึ่งทำให้อีกหน่วยร่วมเคลื่อนที่เช่นเดียวกับหน่วยสร้างผู้กระทำก่อการเคลื่อนที่ ดังนั้น หน่วยร่วม เหตุการณ์ที่จำเป็นในภาพเหตุการณ์ที่หน่วยสร้างสกรรมแสดงจึงมี 2 หน่วย ได้แก่ หน่วยร่วมผู้กระทำและหน่วยร่วมรับผลกระทบ

ผู้ศึกษาแทนความเชื่อมโยงระหว่างหน่วยสร้างทั้ง 3 ประเภทดังกล่าวข้างต้น ด้วยเส้นตรงในภาพที่ 4 เส้นตรงที่แทนความสัมพันธ์ระหว่างหน่วยสร้างมีระดับความเข้มที่ต่างกันดังจะเห็นได้จากเส้นตรงที่เชื่อมระหว่างหน่วยสร้างอรรถที่แสดงการเคลื่อนที่ กับหน่วยสร้างผู้กระทำก่อการเคลื่อนที่เข้มกว่าเส้นตรงที่เชื่อมระหว่างหน่วยสร้างผู้กระทำก่อการเคลื่อนที่กับหน่วยสร้างสกรรม เนื่องจากหน่วยสร้างอรรถที่แสดงการเคลื่อนที่และหน่วยสร้างผู้กระทำก่อการเคลื่อนที่แสดงโครงสร้างของเหตุการณ์เดียวกัน ในขณะที่หน่วยสร้างผู้กระทำก่อการเคลื่อนที่และหน่วยสร้างสกรรมแสดงโครงสร้าง เหตุการณ์ที่ “ใกล้เคียงกัน”

ภาพที่ 4

ความเชื่อมโยงระหว่างหน่วยสร้างอรรถที่แสดงการเคลื่อนที่ หน่วยสร้างผู้กระทำก่อการเคลื่อนที่ กับหน่วยสร้างสกรรม

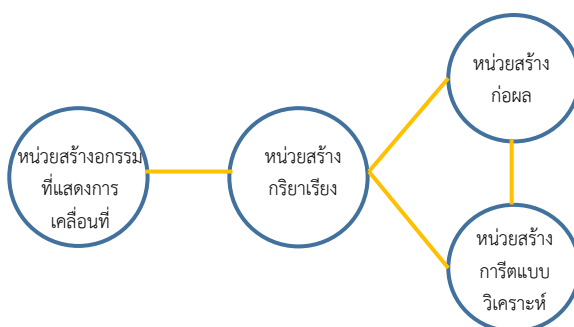

เครือข่ายหน่วยสร้างที่กริยา *ตก* ปรากฏส่วนที่สองเป็นความสัมพันธ์ระหว่างหน่วยสร้างอกรรมที่แสดงการเคลื่อนที่ หน่วยสร้างกริยาเรียง หน่วยสร้างก่อผล และหน่วยสร้างการิตแบบวิเคราะห์ที่ตั้งแสดงในภาพที่ 5 หน่วยสร้างอกรรมที่แสดงการเคลื่อนที่สัมพันธ์กับหน่วยสร้างกริยาเรียงในแง่ที่ว่า การเคลื่อนที่ของสรรพสิ่งในแนวดิ่งเป็น **เหตุการณ์ย่อยเหตุการณ์หนึ่ง** ในเหตุการณ์ซับซ้อนที่หน่วยสร้างกริยาเรียงแสดงโดยที่เหตุการณ์การเคลื่อนที่ในแนวดิ่งอาจเป็นเหตุการณ์ย่อยที่เกิดขึ้นก่อนหรือหลังเหตุการณ์อื่น ๆ ส่วนหน่วยสร้างกริยาเรียงสัมพันธ์กับหน่วยสร้างก่อผลและหน่วยสร้างการิตแบบวิเคราะห์ (ดังที่แทนด้วยเส้นเชื่อม 2 เส้นจากจุดเชื่อมต่อเดียวกัน) ในแง่มุมที่ว่า หน่วยสร้างทั้ง 3 มีโครงสร้างเดียวกันซึ่งก็คือ $\text{นามวลี}_1 + \text{กริยา}_1 + \text{นามวลี}_2 + \text{ตก}$ แต่แตกต่างกันในด้านระดับของการผนวกทางโครงสร้างและประเภทของอนุภาคที่ประกอบกัน นอกจากนี้ เหตุการณ์ย่อยที่แสดงผ่านกริยา *ตก* ในหน่วยสร้างกริยาเรียงที่แสดงทิศทางการเคลื่อนที่ที่อนุมานได้ว่าเป็น “ผล” ของเหตุการณ์ย่อยที่ปรากฏในช่วงเวลาก่อนหน้ากริยา *ตก* จึงปรากฏในหน่วยสร้างก่อผลและหน่วยสร้างการิตแบบวิเคราะห์ได้

ส่วนหน่วยสร้างก่อผลและหน่วยสร้างการิตแบบวิเคราะห์เกี่ยวข้องกันทั้งในเชิงโครงสร้างและความหมายดังจะเห็นได้จากหน่วยสร้างทั้ง 2 ประเภتمีโครงสร้างเดียวกันและเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นก่อนอีกเหตุการณ์หนึ่งเป็นเหตุการณ์เหตุเพียงแต่ความหมายดังกล่าวเป็นความหมายที่อนุมานได้ในหน่วยสร้างก่อผลแต่เป็นความหมายประจำรูปของกริยาการิตในหน่วยสร้างการิตแบบวิเคราะห์

ภาพที่ 5

ความเชื่อมโยงระหว่างหน่วยสร้างอกรรมที่แสดงการเคลื่อนที่ หน่วยสร้างกริยาเรียง หน่วยสร้างก่อผล กับหน่วยสร้างการิตแบบวิเคราะห์

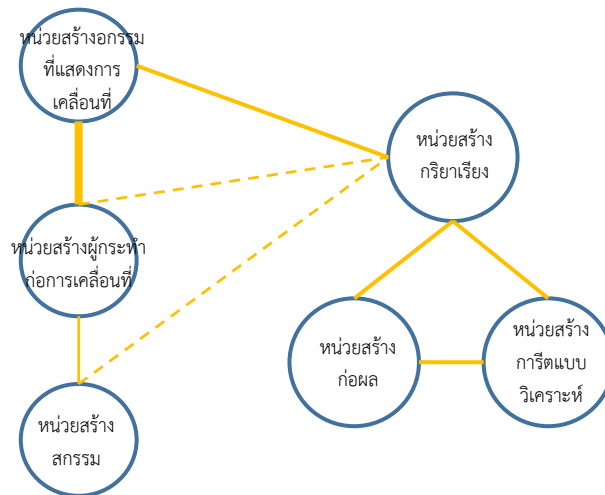
เมื่อนำเครือข่ายหน่วยสร้างทั้ง 2 ส่วนจากภาพที่ 4 และ 5 มาประกอบกันจะได้เครือข่ายหน่วยสร้างที่กริยา ตก ปรากฏตามภาพที่ 6 จากภาพเครือข่ายหน่วยสร้างที่แสดงจะพบว่า หน่วยสร้างกรรมที่แสดงการเคลื่อนที่เชื่อมหน่วยสร้างผู้กระทำอาการเคลื่อนที่และหน่วยสร้างกริยาเรียง เนื่องจากภาพเหตุการณ์การเคลื่อนที่ของหน่วยร่วมแกนกลางเป็นเหตุการณ์ย่อยเหตุการณ์หนึ่งในเหตุการณ์ใหญ่ (macro event) ที่หน่วยสร้างผู้กระทำอาการเคลื่อนที่และหน่วยสร้างกริยาเรียงแสดง

นอกจากนี้ หน่วยสร้างผู้กระทำอาการเคลื่อนที่และหน่วยสร้างกรรมอาจเชื่อมโยงกับหน่วยสร้างกริยาเรียง (ผู้ศึกษาแทนด้วยเส้นประในภาพที่ 6) เนื่องจากหน่วยสร้าง 2 ประเภทแรกประกอบด้วยเหตุการณ์ย่อยมากกว่า 1 เหตุการณ์ ได้แก่ (1) เหตุการณ์รูปธรรมและพลวัต (concrete and dynamic action) ที่หน่วยร่วมผู้กระทำแสดง และ (2) เหตุการณ์ที่หน่วยร่วมรับผลกระทบเปลี่ยนแปลงสภาพหรือตำแหน่ง เพียงแต่ในหน่วยสร้างกรรมเหตุการณ์ย่อยเหตุการณ์แรกมีความใกล้ชิดทางมโนทัศน์ (conceptual contiguity) กับเหตุการณ์ย่อยที่ปรากฏภายหลังมากจนกระทั่งแยกจากกันไม่ได้อย่างชัดเจน ในขณะที่เหตุการณ์ย่อยที่ประกอบกันในหน่วยสร้างกริยาเรียงรับรู้ได้ว่าแต่ละเหตุการณ์แยกจากกันอย่างชัดเจน

ประเด็นหนึ่งที่ควรให้ความสนใจ คือ ระยะห่างระหว่างหน่วยสร้างในภาพแทนเครือข่ายหน่วยสร้างไม่ได้เกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ระหว่างหน่วยสร้าง บางหน่วยสร้างไม่ได้ปรากฏใกล้ชิดกัน แต่ไม่ได้หมายความว่า หน่วยสร้างเหล่านั้นไม่เกี่ยวข้องกัน หน่วยสร้างที่ปรากฏห่างกันอาจไม่ได้สัมพันธ์กันโดยตรง แต่มีหน่วยสร้างอื่นทำหน้าที่เชื่อมระหว่างหน่วยสร้าง เช่น หน่วยสร้างกรรมที่แสดงการเคลื่อนที่กับหน่วยสร้างกรรมที่เกี่ยวข้องกันผ่านหน่วยสร้างผู้กระทำอาการเคลื่อนที่

ภาพที่ 6

เครือข่ายหน่วยสร้างระดับประโยคที่กริยา ตก ปรากฏ

7. อภิปรายผลการวิจัย

การที่คำกริยา ตก ปรากฏในหน่วยสร้างที่หลากหลายได้นั้น นอกจากจะแสดงให้เห็นว่า คำดังกล่าวเป็นคำหลายความหมายแล้ว ยังแสดงให้เห็นว่า กริยาดังกล่าวมีปฏิสัมพันธ์ (interaction) กับหน่วยสร้างประเภทต่าง ๆ ดังจะเห็นได้จากกริยา ตก แสดงกรอบเหตุการณ์ (event frame) การเคลื่อนที่ของสรรพสิ่งหรือวัตถุใด ๆ ในแนวตั้งจากตำแหน่งต้นแหล่งสู่เป้าหมาย กรอบเหตุการณ์ที่ระบุได้ประกอบด้วยความสัมพันธ์ระหว่างเหตุการณ์กับหน่วยร่วมเหตุการณ์และความรู้อื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับกรอบเหตุการณ์นี้ ซึ่งเรียกว่า ความรู้แบบสารานุกรม (encyclopedic knowledge) หรือแฉดวงของเหตุการณ์ (domain) ส่วนหน่วยสร้างที่กริยา ตก ปรากฏเป็นหน่วยนามธรรมที่ประกอบด้วยโครงสร้างทางวากยสัมพันธ์และความหมายประจำหน่วยสร้างโดยที่องค์ประกอบทั้ง 2 ส่วนแสดงระดับของนัยนามธรรม (abstraction) ในระดับสูง หน่วยสร้างจึงมีลักษณะเป็นโครงร่าง (schematic template) ที่อนุญาตให้หน่วยทางภาษาที่มีคุณสมบัติทางไวยากรณ์และความหมายที่สอดคล้องกับหน่วยสร้างปรากฏในหน่วยสร้างได้ หน่วยสร้างแต่ละหน่วยที่กริยา ตก ปรากฏได้เลือกขั้วเน้นจุดที่แตกต่างกันจากภาพเหตุการณ์เดียวกันที่กริยา ตก

แสดงเพื่อให้เกิดความสอดคล้องระหว่างความหมายของกริยา *ตก* กับความหมายของแต่ละหน่วยสร้าง (Diessel, 2019, p. 91)

การศึกษาครั้งนี้ชี้ให้เห็นว่า หน่วยสร้างที่กริยา *ตก* ปรากฏไม่ได้เป็นอิสระจากกัน แต่สัมพันธ์กันในลักษณะเครือข่าย ความเชื่อมโยงของหน่วยสร้างประเภทต่าง ๆ สะท้อนให้เห็นถึงความสอดคล้องระหว่างการเคลื่อนที่ของสรรพสิ่งในแนวดิ่งกับเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่ผู้ใช้ภาษาประสบดังแสดงผ่านความหมายประจำหน่วยสร้าง (Langacker, 1987, p. 154) (เช่น การเคลื่อนที่ของสรรพสิ่งที่หน่วยสร้างอกรรมก่อกำเนิดเคลื่อนที่แสดง การเคลื่อนที่ของสรรพสิ่งที่ถูกขับเคลื่อนจากอีกสิ่งหนึ่งที่หน่วยสร้างผู้กระทำก่อกำเนิดเคลื่อนที่แสดง หรือภาพเหตุการณ์ต่อเนื่องที่หน่วยสร้างกริยาเรียงแสดง)

การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อระบุหน่วยทางความหมายทั้งหมดของกริยา *ตก* รวมทั้งแสดงความสัมพันธ์ทางความหมายของหน่วยที่ระบุได้ในลักษณะเครือข่ายทางความหมาย (semantic network) แต่ประสงค์จะนำเสนออีกมุมมองหนึ่งว่า กริยา *ตก* มีความหมายประจำรูปซึ่งเป็นความหมายเชิงเนื้อความเพียงความหมายเดียว เมื่อผู้ใช้ภาษาใช้คำว่า *ตก* ในหน่วยสร้างที่แตกต่างกัน กริยา *ตก* จึงได้รับส่วนใดส่วนหนึ่งของความหมายประจำหน่วยสร้างด้วยกลไกทางภาษาประการต่าง ๆ อาทิ การซึมซับความหมายประจำหน่วยสร้าง (coercion) การอนุมานทางวจนปฏิบัติ (pragmatic inference) เพื่อให้เกิดความสอดคล้องระหว่างความหมายประจำรูปกับความหมายประจำหน่วยสร้าง เมื่อผู้ใช้ภาษาใช้นัยทางความหมายที่กริยา *ตก* ได้รับจากหน่วยสร้างอย่างต่อเนื่องผ่านการผลิตซ้ำ (replication) นัยทางความหมายเหล่านี้จึงกลายเป็นความหมายประจำรูปอีกนัยหนึ่งของกริยา *ตก*

การอธิบายปรากฏการณ์ที่กริยา *ตก* ปรากฏในบริบททางวากยสัมพันธ์ที่หลากหลายด้วยแนวทางไวยากรณ์หน่วยสร้างและนำเสนอคำอธิบายด้วยเครือข่ายหน่วยสร้างระดับประโยคเพื่อให้คำอธิบายปรากฏการณ์ดังกล่าว “ประหยัด” (economical) และรัดกุมมากยิ่งขึ้นดังจะเห็นได้จากการไม่ได้ระบุหน่วยทางความหมายทั้งหมดเมื่อคำที่พิจารณาปรากฏในบริบททางวากยสัมพันธ์ที่ต่างกัน (เป็นต้นว่า หากกริยา *ตก* ปรากฏในโครงสร้างที่ต่างกัน 10 โครงสร้าง นัยทางความหมายที่ระบุได้อาจมีมากถึง 10 นัย) ผลการศึกษาครั้งนี้สนับสนุนข้อเสนอประการหนึ่งจากประเด็นถกเถียงร่วมสมัย (contemporary issue) เกี่ยวกับการจัดเรียงนัยทางความหมายของหน่วยศัพท์หนึ่ง ๆ ที่ว่า หน่วยศัพท์หนึ่งมีความหมายประจำรูปที่ระบุได้เพียงความหมายเดียว ซึ่งต่างจากคำอธิบายอีก 2 ประการได้แก่ (1) คำอธิบายที่ว่า หน่วยศัพท์หนึ่งมีความหมายที่ระบุไม่ได้อย่างชัดเจน

(underspecification account) และ (2) คำอธิบายที่ว่า หน่วยศัพท์หนึ่งมีความหมายที่ครอบคลุมทุกนัยที่แสดงออกมาได้ (overspecification account) (Vincente & Falkum, 2017)

8. สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์เครือข่ายหน่วยสร้างระดับประโยค โดยเลือกพิจารณาหน่วยสร้างระดับประโยคที่กริยา ตก ปรากฏ ผลการศึกษาพบว่า กริยา ตก ปรากฏใน 5 หน่วยสร้าง ได้แก่ หน่วยสร้างอกรรมที่แสดงการเคลื่อนที่ หน่วยสร้างผู้กระทำก่อการเคลื่อนที่ หน่วยสร้างกริยาเรียง หน่วยสร้างก่อผล และ หน่วยสร้างการิตแบบวิเคราะห์ หน่วยสร้างเหล่านี้ไม่ได้เป็นอิสระจากกัน แต่สัมพันธ์กันในลักษณะเครือข่ายโดยที่หน่วยสร้างอกรรมที่แสดงการเคลื่อนที่ทำหน้าที่เชื่อมหน่วยสร้างผู้กระทำก่อการเคลื่อนที่และหน่วยสร้างกริยาเรียงเพื่อสร้างเครือข่ายหน่วยสร้างระดับประโยคที่กริยา ตก ปรากฏ การศึกษานี้วิเคราะห์เครือข่ายหน่วยสร้างระดับประโยคที่กริยา ตก ปรากฏเท่านั้น การศึกษาในอนาคตอาจวิเคราะห์เครือข่ายหน่วยสร้างที่คำกริยาที่แสดงการเคลื่อนที่ในแนวตั้งคำอื่น อาทิ หยด ร่วง หล่น ดิ่ง จม ปรากฏ แล้วนำผลการศึกษาที่ได้มาเปรียบเทียบกับว่า เครือข่ายหน่วยสร้างที่กริยาแต่ละคำ ปรากฏมีลักษณะที่เหมือนและ/หรือต่างกันอย่างไร ผลการเปรียบเทียบที่ได้อาจนำไปสู่การระบุข้อสรุปรวมซึ่งอาจจะเป็นประโยชน์ต่อการศึกษากายภาพความหมายและหน้าที่ทางไวยากรณ์ของกริยาแสดงการเคลื่อนที่ในภาษาไทยโดยภาพรวมต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, คณะอักษรศาสตร์, ภาควิชาภาษาศาสตร์. (ม.ป.ป.). TNC: Thai National Corpus (Third Edition) ในพระราชูปถัมภ์สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี. Retrieved October 1, 2022, from <https://www.arts.chula.ac.th/ling/tnc3/>
- พิรุฬห์ ปิยมพวงศ์. (2564). หน่วยสร้างผู้กระทำก่อการเคลื่อนที่ในภาษาไทย. *วารสารภาษาและภาษาศาสตร์*, 39(1), 25-53.
- รัฐพล ทองแดง. (2552). หน่วยสร้างประธานรับการกระทำในภาษาไทย [วิทยานิพนธ์ปริญญาโท]. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- ราชบัณฑิตยสภา. (2554). *พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554*.
<https://dictionary.orst.go.th/>
- วิภาส โปธิแพทย์. (2543). *หน่วยสร้างการตีแบบวิเคราะห์ในภาษาไทย* [วิทยานิพนธ์
ปริญญาโท]. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Aarts, B. (2007). *Syntactic gradience: The nature of grammatical indeterminacy*.
Oxford University Press.
- Aikhenvald, A. Y. (2018). *Serial verbs*. Oxford University Press.
- Beavers, J., Levin, B., & Wei Tham, S. (2010). The typology of motion expressions
revisited. *Journal of Linguistics*, 46(2), 331-377. [https://doi.org/10.1017/
S0022226709990272](https://doi.org/10.1017/S0022226709990272)
- Buchanan, M. (2002). *Nexus: Small worlds and the groundbreaking theory
of networks*. W. W. Norton & Company.
- Croft, W. (2022). *Morphosyntax: Constructions of the world's languages*.
Cambridge University Press.
- Croft, W., & Cruse, D. A. (2004). *Cognitive linguistics*. Cambridge University Press.
- Cruse, D. A. (2006). *A glossary of semantics and pragmatics*. Edinburgh University
Press.
- Diessel, H. (2019). *The grammar network: How linguistic structure is shaped
by language use*. Cambridge University Press.
- Dominiek, S. (1998). What linguists can and can't tell you about the
human mind: A reply to Croft. *Cognitive Linguistics*, 9(4), 361-378.
<https://doi.org/10.1515/cogl.1998.9.4.361>
- Goldberg, A. E. (1995). *Constructions: A construction grammar approach to
argument structure*. University of Chicago Press.
- Goldberg, A. E. (2006). *Constructions at work: The nature of generalization
in language*. Oxford University Press.
- Gries, S. T. (2015). Polysemy. In E. Dabrowska & D. Divjak (Eds.), *Handbook
of cognitive linguistics* (pp. 472-489). De Gruyter Mouton.

- Grinevald, C. (2011). On constructing a working typology of the expression of path. *Faits de Langues*, 38(2), 43-70. <https://doi.org/10.1163/19589514-038-02-900000005>
- Haspelmath, M. (2016). The serial verb construction: Comparative concept and cross-linguistic generalizations. *Language and Linguistics*, 17(3), 291-319. <https://doi.org/10.1177/2397002215626895>
- Hilpert, M. (2021). *Ten lectures on diachronic construction grammar*. Brill.
- Hoffmann, T. (2022). *Construction grammar: The structure of English*. Cambridge University Press.
- Kittilä, S. (2021). A typology of goal-source marking in transfer events. *Studies in Language*, 46(2), 352-375. <https://doi.org/10.1075/sl.20020.kit>
- Langacker, R. W. (1987). *Foundations of cognitive grammar: Theoretical prerequisites* (Volume I). Stanford University Press.
- Langacker, R. W. (2008). *Cognitive grammar: A basic introduction*. Oxford University Press.
- Levin, B. (2020). Resultatives and constraints on concealed causatives. In E. A. Bar-Asher Siegal & N. Boneh (Eds.), *Perspectives on causation* (pp. 185-217). Springer. https://doi.org/10.1007/978-3-030-34308-8_6
- Löbner, S. (2013). *Understanding semantics*. Routledge.
- Lovestrand, J. (2021). Serial verb constructions. *Annual Review of Linguistics*, 7(1), 109-130. <https://doi.org/10.1146/annurev-linguistics-031920-115317>
- Lovestrand, J., & Ross, D. (2021). Serial verb constructions and motion semantics. In A. Guillaume & H. Koch (Eds.), *Associated motion* (pp. 87-128). De Gruyter Mouton. <https://doi.org/10.1515/9783110692099-003>
- Murphy, M. L. (2010). *Lexical meaning*. Cambridge University Press.
- Rappaport Hovav, M., & Levin, B. (2010). Reflections on manner/result complementarity. In M. Rappaport Hovav (Ed.), *Lexical semantics, syntax, and event structure* (pp. 21-38). Oxford University Press.
- Song, J. J. (2001). *Linguistic typology: Morphology and syntax*. Routledge.

- Talmy, L. (2000). *Toward a cognitive semantics: Concept structuring systems*. MIT Press.
- Taylor, J. R. (2017). Lexical semantics. In B. Dancygier (Ed.), *The Cambridge handbook of cognitive linguistics* (pp. 246-261). Cambridge University Press.
- Thepkanjana, K., & Uehara, S. (2021). Verbal complexes in Thai. In T. Kageyama (Ed.), *Verb-verb complexes in Asian languages* (pp. 499-520). Oxford University Press. <https://doi.org/10.1093/oso/9780198759508.003.0019>
- Van de Velde, F. (2014). Degeneracy: The maintenance of constructional networks. In R. Boogaart, T. Coleman, & G. Rutten (Eds.), *Extending the scope of construction grammar* (pp. 141-180). De Gruyter Mouton. <https://doi.org/10.1515/9783110366273.141>
- Vicente, A., & Falkum, I. L. (2017) Polysemy. In M. Aronoff (Ed.), *Oxford research encyclopedia of linguistics*. Oxford University Press. <https://doi.org/10.1093/acrefore/9780199384655.013.325>
- Ziegeler, D. (2004). Grammaticalisation through constructions: The story of causativehavein English. *Annual Review of Cognitive Linguistics*, 2(1), 159-195. <https://doi.org/10.1075/arcl.2.06zie>